ORTODOKSİA

Ahlakî ve dinî resale

Müdiri mes'ul
MELETİOS LUKAKİS

Mahal idare
TAHTA MİNARE, VODİNA SOKAĞI 42
İstanbul—Fener

ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

Περιοδικὸν ἠθικοθρησκευτικὸν

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

† Ο ΧΡΙΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΤΙΟΣ

Ἔτος ΙΔ' — ΚΠολις. — Ὀκτώβριος 1939. — Τεῦχος . 10

Η ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Τὴν 29ην τοῦ παρόντος μηνὸς Ὀκτωβρίου ἐν ἰδιαιτέρᾳ λαμπρότητι καὶ σεμνότητι ἐπανηγυρίσθη καθ' ὅλην τὴν Χώραν ἡ ἐπιφανὴς καὶ μεγάλη Ἑορτὴ τῆς Δημοκρατίας. Εἶναι ἡ ιϛ' ἐπέτειος αὐτῆς. Στηριζομένη ἡ Δημοκρατία ἡμῶν ἐπὶ ἀρραγῶν θεμελίων καὶ ἐπὶ λαοῦ διαπνεομένου ὑπὸ ἀκραιφνῶν αἰσθημάτων προόδου, πολιτισμοῦ, ἤρχισε ν' ἀποδίδῃ τοὺς ἀγλαοὺς αὐτῆς καρπούς. Ἐγκαινίζονται ἐξαίρετα ἔργα δημοσίας ὠφελείας, ἡ ἐκπαίδευσις ἀναβαίνει, ἡ γεωργία καὶ ἡ βιομηχανία συγχρονίζονται, καὶ ἐν μέσῳ τῆς τεταραγμένης καταστάσεως τοῦ κόσμου κατακτᾶται ὑπὸ τοῦ μεγάλου Ἡγέτου τῆς πεφιλημένης ἡμῶν Πατρίδος Ἰσμὲτ Ἴνονου ἡ εἰρήνη εἰς τὴν γωνίαν αὐτὴν τῆς γῆς. Ἡ εἰρήνη δὲν ζητεῖται, δὲν κηρύσσεται, ἀλλὰ κατακτᾶται δι' ἀδιακόπων προσπαθειῶν τοῦ πνεύματος καὶ τῶν ἀρετῶν τῆς καρδίας. Διὰ τὴν Τουρκικὴν ἡμῶν Δημοκρατίαν ἀξίζει πᾶς ἔπαινος καὶ χαρὰ καὶ ἐγκαύχησις, διότι—κατὰ τὸ Γραφικὸν «πᾶν δένδρον ἐκ τῶν καρπῶν αὐτοῦ κρίνεται» —ἔχει δείξῃ πολύτιμα δείγματα τῆς ἑδραιώσεως καὶ προκοπῆς αὐτῆς.

Τὸ Πατριαρχεῖον ἐκδηλοῦν τὴν χαρὰν αὐτοῦ συμμετέσχεν ἐκθύμως εἰς τὴν γενικὴν φωταγωγίαν καὶ τὸν σημαιοστολισμόν. Ἀπεστάλησαν τὰ κάτωθι καταχωριζόμενα ἐπίσημα τηλεγραφήματα τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἐπεσκέφθη δὲ ἀπὸ μέρους Αὐτῆς καὶ συνεχάρη τὸν Ἐξοχώτατον Νομάρχην κ. Λουτφῆ Κιρδὰρ ὁ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος μετὰ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Τουρκικοῦ Γραφείου.

Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας Ἰσμὲτ Ἴνονου,
Ἄγκυραν.

Ἡ ἐπιφανὴς ἡμέρα τῆς ἑορτῆς τῆς Δημοκρατίας, ἥν, ἐπὶ προόδῳ καὶ εὐημερίᾳ τῆς ἀγαπητῆς Πατρίδος, ἐθεμελιώσατε Ὑμεῖς μετὰ τοῦ αἰωνίου μνήμης Ἀτατοὺρκ, παρέχει ἡμῖν τὴν εὐχάριστον εὐκαιρίαν ὅπως συγχαρῶμεν Ὑμῖν ἐγκαρδίως, ἀνεπέμποντες εὐχὰς εἰς τὸν Θεὸν ὑπὲρ ὑγείας καὶ εὐτυχίας Ὑμῶν καὶ τῆς ἐνδόξου Χώρας ἡμῶν.

29/10/939 Πατριάρχης ***Βενιαμίν.***

Πρόεδρον Κυβερνήσεως Ρεφὶκ Σαϋδάμ,
Ἄγκυραν.

Συγχαίροντες ἐγκαρδίως τῇ Ὑμετέρᾳ Ἐξοχότητι ἐπὶ τῇ μεγάλῃ ἑορτῇ τῆς Δημοκρατίας, ἥτις ἐξησφάλισεν εἰς τὴν Χώραν ἡμῶν ἐπιφανῆ θέσιν ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς εἰρήνης, εὐχόμεθα Αὐτῇ πᾶσαν ἐνίσχυσιν καὶ εὐτυχίαν παρὰ Θεοῦ.

29/10/939. Πατριάρχης ***Βενιαμίν.***

Ὑπουργὸν Ἐσωτερικῶν Φαῒκ Ὀζτράκ,
Ἄγκυραν.

Ἡ μεγάλη καὶ εὐφρόσυνος ἡμέρα τῆς ἑορτῆς τῆς Δημοκρατίας παρέχει ἡμῖν τὴν ὡραίαν εὐκαιρίαν ἵνα, συγχαίροντες ἐγκαρδίως τῇ Ὑμετέρᾳ Ἐξοχότητι, εὐχηθῶμεν Αὐτῇ ὑγείαν καὶ εὐτυχίαν.

29/10/939. Πατριάρχης ***Βενιαμίν.***

— Εἰς τὰ ὡς ἄνω τηλεγραφήματα ἐλήφθησαν αἱ κάτωθι ἀπαντήσεις:

Πρὸς τὸν Ρωμαῖον Πατριάρχην Βενιαμίν,
Φανάριον — Σταμπούλ.

Ἄγκυρα *30/10/939*

Εὐχαριστῶ καὶ συγχαίρω.

Ἰσμὲτ Ἴνονου.

1.11.939.

Πρὸς τὸν Ρωμαῖον Πατριάρχην Σταμπούλ Βενιαμίν,
Φανάριον — Σταμπούλ.

Ἔλαβον τὸ ἐπὶ τῇ μεγάλῃ Ἑορτῇ τῆς Δημοκρατίας συγχαρητήριον τηλεγράφημα ὑμῶν. Ἀπαντῶν εὐχαριστῶ καὶ ἐκφράζω τὰ συγχαρητήριά μου.

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν
Φαῒκ Ὀζτράκ.

ΙΑΚΩΒΟΣ Ο ΑΔΕΛΦΟΘΕΟΣ

Τὴν τιμητικὴν ταύτην προσωνυμίαν ἔλαβεν ὁ Ἰάκωβος ὡς ἐκ τῆς συγγενείας αὐτοῦ πρὸς τὸν Κύριον. Ἦτο δὲ ἢ υἱὸς τῆς Μαρίας τοῦ Κλωπᾶ, ἀδελφοῦ τοῦ Μνήστορος Ἰωσήφ, ἤ, πιθανώτερον, υἱὸς τοῦ Ἰωσὴφ ἐκ προτέρας γυναικός, ἀδελφοὺς ἔχων τοὺς μετ᾿ αὐτοῦ συμμνημονευομένους παρὰ Ματθαίῳ καὶ Μάρκῳ Ἰωσῆν ἢ Ἰωσήφ, Σίμωνα καὶ Ἰούδαν. Καὶ ἦσαν μὲν οἱ ἀδελφοὶ οὗτοι ἐκ τῶν τέως μὴ πιστευόντων (Ἰω. 7, 5), ἀλλὰ μετὰ τὴν Ἀνάστασιν φαίνονται πιστεύσαντες, «προσκαρτεροῦντες» καὶ οὗτοι «ὁμοθυμαδὸν» μετὰ τῶν Ἀποστόλων «τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει» ἐν τῷ ὑπερῴῳ τῆς Ἱερουσαλὴμ (Πρξ. 1, 15).

Περὶ τοῦ Ἰακώβου ὀλίγας ἔχομεν εἰδήσεις, καὶ ταύτας σποραδικάς, ἐκ τῆς Καινῆς Διαθήκης. Ἀξιωθεὶς καὶ ἰδίας ὄψεως τοῦ Κυρίου μετὰ τὴν Ἀνάστασιν (1 Κορ. 15, 7) ἐγένετο καὶ οὗτος ἀπόστολος, ἐν τῇ εὐρυτέρᾳ βεβαίως τοῦ ὀνόματος ἐκδοχῇ. Φαίνεται δὲ ὅτι δὲν ἀπεμακρύνθη τῆς Ἱερουσαλήμ, κατασταθεὶς ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων πρῶτος ἐπίσκοπος ἐν τῇ Ἁγίᾳ Πόλει, κατὰ τὴν παράδοσιν, καὶ καθόλου καταλαβὼν ἔξοχον θέσιν ἐν τῇ πρώτῃ ἐνταῦθα ἐκκλησίᾳ, ὡς πιστοῦται ἐκ διαφόρων περιστατικῶν.

Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος διασωθεὶς θαυμασίως τῆς φυλακῆς ἐν Ἱερουσαλήμ, παραγγέλλει εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν νὰ ἀναγγείλωσι τὸ χαρμόσυνον γεγονὸς «Ἰακώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς» (Πρξ. 12, 17). Ὁ δὲ Ἀπόστολος Παῦλος, ἐν ἀρχῇ τοῦ ἀποστολικοῦ αὐτοῦ σταδίου, μεταβὰς εἰς Ἱερουσαλὴμ «ἱστορῆσαι Πέτρον» κρίνει σκόπιμον νὰ συναντήσῃ καὶ τὸν Ἰάκωβον, τὸν ὁποῖον καὶ ὀνομάζει «ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου» (Γαλ. 1, 19). Τὸ αὐτὸ δὲ πράττει καὶ ἐν ἄλλῃ εὐκαιρίᾳ τῆς ἐν τῇ Ἁγίᾳ Πόλει διαμονῆς αὐτοῦ. Ὅτε δὲ συνεπλήρωσε τὴν τρίτην αὐτοῦ περιοδείαν, ἐλθὼν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀνεκοίνωσε τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀποστολικῆς αὐτοῦ δράσεως εἰς τὸν Ἰάκωβον καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν πρεσβυτέρους. Ὁ αὐτὸς Ἀπόστολος θεωρεῖ τὸν Ἰάκωβον μετὰ τοῦ Πέτρου καὶ τοῦ Ἰωάννου στῦλον τῆς Ἐκκλησίας (Γαλ. 2, 9—12). Τοιοῦτος δὲ πράγματι παρίσταται ἐν τῇ Ἀποστολικῇ Συνόδῳ, ἧς καὶ προεδρεύσας ἀπεκρυστάλλωσε καὶ ἀνήγγειλε τὴν ἀπόφασιν, συντελέσας καὶ οὗτος διὰ τοῦ προσωπικοῦ αὐτοῦ κύρους παρὰ τῷ λαῷ εἰς ἔγκυρον λύσιν τοῦ συνταράσσοντος τὴν πρώτην ἐκκλησίαν ζητήματος περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀποδοχῆς τῶν ἐξ ἐθνῶν προσιόντων.

Ἡ ἀνακίνησις τοῦ ζητήματος τούτου ὑπό τινων ἐκ φαρισαίων χριστιανισάντων, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα, ἔδωκεν ἀφορμὴν καὶ εἰς ἀπόλυσιν τῆς ἐπ᾽ ὀνόματι αὐτοῦ φερομένης Καθολικῆς Ἐπιστολῆς. Οὗτοι δηλαδὴ εἰς οὐδὲν λογιζόμενοι τὰ ὑπὸ τῆς Ἀποστολικῆς Συνόδου ἐν Ἱερουσαλὴμ (Πρξ. 15, 1—33) καθορισθέντα, ἀνεφαίνοντο ἐν ταῖς ἰουδαϊκαῖς κοινότησι τῆς διασπορᾶς ὡς αὐτόκλητοι διδάσκαλοι καὶ πρόμαχοι τῶν δῆθεν ἀπειλουμένων πατρικῶν παραδόσεων καὶ ἐτάραττον τὰς συνειδήσεις τῶν πιστῶν. Ὡς ἐπίσκοπος τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις ἐκκλησίας ὁ Ἰάκωβος ἔχων πρὸς τοὺς ἐν διασπορᾷ ἐξ ἰουδαίων Χριστιανοὺς τοιαύτην σχέσιν οἵαν εἶχε τὸ Μέγα Συνέδριον πρὸς τὰς ἰουδαϊκὰς κοινότητας τῆς διασπορᾶς, ἀπέλυσε πρὸς αὐτὰς ἐγκύκλιον ἐπιστολήν, ἀποτρέπων μὲν τοὺς πρὸς οὓς γράφει ἀπὸ τῶν ἐμπαθῶν καὶ ἀγόνων θεωρητικῶν συζητήσεων περὶ τῆς ἐπιβολῆς ἢ μὴ τῆς περιτομῆς καὶ τῶν ἄλλων μωσαϊκῶν διατάξεων εἰς τοὺς ἐξ ἐθνῶν χριστιανούς, χειραγωγῶν δὲ εἰς ῥύθμισιν τοῦ βίου κατὰ τὰς ὑπαγορεύσεις τοῦ νέου καὶ τελειοτέρου νόμου τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀγάπης (1,22—25—2, 8. 12).

Εἶναι δὲ ἡ ἐπιστολὴ αὕτη τὸ πρῶτον οὕτως εἰπεῖν δοκίμιον χριστιανικῆς ἠθικῆς. Ἐν αὐτῇ συμφώνως πρὸς ὃν προέθετο ἠθικὸν σκοπὸν ἐξαίρει ὁ Ἀπόστολος τὰ ἔργα ὡς μέσα δικαιώσεως, χωρὶς νὰ ἀντιτίθηται ἐν τούτῳ πρὸς τὸν Παῦλον, ὡς φρονοῦσι τινὲς τῶν διαμαρτυρομένων θεολόγων. Ἡ σώζουσα πίστις παρὰ τῷ Παύλῳ δὲν εἶναι θεωρητική, ἀλλὰ ἠθική, ἧς ἄνευ ὁ ἄνθρωπος μεταβάλλεται εἰς χαλκὸν ἠχοῦντα καὶ κύμβαλον ἀλαλάζον. Ὁ δὲ Ἰάκωβος ἀπαιτεῖ τὰ ἔργα ὡς καρπὸν τῆς πίστεως.

Ἀλλὰ τὸ μέγα ἐν τῇ πρώτῃ ἐκκλησίᾳ ὄνομα τοῦ Ἀδελφοθέου, ἡ βαθεῖα αὐτοῦ εὐσέβεια καὶ ὁ ἔνθεος ζῆλος, παραμορφωθέντα ἔπειτα ἐπὶ τὸ ἰουδαϊκώτερον, ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς φαντασιώδη ἀνάπλασιν τῆς εἰκόνος αὐτοῦ. Ὁ Ἡγήσιππος, παρ᾽ Εὐσεβίῳ, ὁ παλαιότερος χριστιανὸς ἱστορικός, ὡς ἑξῆς ἱστορεῖ τὰ κατὰ τὸν Ἀπόστολον. «Οὗτος ἐκ κοιλίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἅγιος ἦν· οἶνον καὶ σίκερα οὐκ ἔπιεν, οὐδὲ ἔμψυχον ἔφαγε· ξυρὸς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ οὐκ ἀνέβη· ἔλαιον οὐκ ἠλείψατο καὶ βαλανείῳ οὐκ ἐχρήσατο· τούτῳ μόνῳ ἐξῆν εἰς τὰ ἅγια εἰσιέναι· οὐδὲ γὰρ ἐρεοῦν ἐφόρει, ἀλλὰ σινδόνας καὶ μόνος εἰσήρχετο εἰς τὸν ναόν». Κατὰ τὸν αὐτὸν ἱστορικὸν τακτικῶς προσερχόμενος εἰς τὸν ναὸν προσηύχετο γονυπετής, «διὰ δὲ τὴν ὑπερβολὴν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐκαλεῖτο Δίκαιος καὶ Ὠβλίας», θεωρούμενος ὡς «περιοχὴ τοῦ λαοῦ», ἤτοι προπύργιον αὐτοῦ.

Τὴν ἀφήγησιν ταύτην τοῦ Ἡγησίππου ἀπεδέχθησαν ὡς ἱστορικὴν

ἐκπρόσωποί τινες τῆς ἀρνητικῆς κριτικῆς πρὸς ὑποστήριξιν διαφόρων εἰκοτολογιῶν, ἢ ὅτι ὁ χριστιανισμὸς ἐν τῇ πρώτῃ ἐκκλησίᾳ οὐδόλως διεκρίνετο τοῦ ἰουδαϊσμοῦ, ἢ ὅτι ὑπάρχει θεμελιώδης ἀντίθεσις ἐν τῇ ἐκδοχῇ τῆς δικαιώσεως μεταξὺ τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἰακώβου καὶ τῆς τοῦ Παύλου.

Ἀλλ᾽ ἡ παρεχομένη ὑπὸ τοῦ Ἡγησίππου εἰκὼν δὲν ἀνήκει προφανῶς εἰς τὸν Ἰάκωβον. Δὲν εἶναι κἂν ἀναπαράστασις ἀναλόγου λαϊκῆς παραδόσεως, ἀλλὰ πιστὴ ἀντιγραφὴ τῶν ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ περὶ τῶν ναζιραίων καὶ τῶν λευϊτῶν ὁριζομένων. Οἱ δὲ χαρακτῆρες αὐτῆς εἶναι σύμφωνοι πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ δευτέρου αἰῶνος, ὅτε ὁ μὲν ἀσκητισμὸς ἐθεωρεῖτο ὡς τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς ἁγιότητος, οὐχὶ σπανίως δὲ παρίστανται οἱ ἀπόστολοι ὡς ἀσκηταὶ ἢ ὡς ἱερεῖς, κατὰ τὸ πρότυπον τῶν λευϊτῶν. Ἀλλὰ ταῦτα εἶναι ἀντίθετα πρὸς ὅσα γνωρίζομεν περὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρώτων ἐν γένει χριστιανῶν, ἐκ τῶν Πράξεων, ἐξ οὗ ἀποδεικνύεται ὅτι τὸ βιβλίον τοῦτο ἀνάγεται εἰς παλαιοτέραν τοῦ δευτέρου αἰῶνος ἐποχήν.

Δὲν εἶναι ἴσως ἀπίθανος ἡ ὑπόθεσις, ὅτι ὁ συγγραφεὺς συγχέων τὰς δύο περιόδους τοῦ βίου τοῦ ἀποστόλου, τὴν ἰουδαϊκὴν καὶ τὴν χριστιανικήν, συμφύρει καινὰ καὶ παλαιὰ καὶ ἀποδίδει εἰς τὸν χριστιανὸν τοὺς χαρακτῆρας εὐσεβοῦς ἰουδαίου. Καὶ δὲν ἀποκλείεται μὲν ἡ ἐν τῷ ναῷ παρουσία καὶ ἡ προσευχὴ πρὸς ἐκζήτησιν τῆς θείας χάριτος περὶ τῶν ἁμαρτιῶν τοῦ λαοῦ, τοῦτο ὅμως δὲν σημαίνει καὶ πρόσκλισιν τοῦ Ἀποστόλου πρὸς τὰς διατάξεις καὶ τὰ θέσμια τοῦ ἰουδαϊσμοῦ. Ὁ Ἰάκωβος ἦτο ἐκ τῶν ζηλωτῶν ἐκείνων ἐξ ἰουδαίων χριστιανῶν, οἵτινες ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ ἐνέβλεπον τὴν τελείωσιν, τὴν ἐξιδανίκευσιν τῆς Παλαιᾶς. Πᾶσα ἐναντία ὑπόθεσις θὰ προσέκρουε πρὸς ὅσα περὶ αὐτοῦ γνωρίζομεν ἐκ τῆς Ἀποστολικῆς Συνόδου, ἐκ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἐπιστολῆς καὶ δὴ καὶ παρὰ τοῦ Παύλου. Ἐν τῇ Συνόδῳ ἐκείνῃ ὁ Ἰάκωβος ἠγόρευσε καὶ ἐνήργησεν ἐν πνεύματι ἐλευθερίας, ἐν πνεύματι Χριστοῦ· Ἡ ἐπιστολὴ αὐτοῦ ἀπηλλαγμένη πάσης χροιᾶς ἀσκητικῆς ἀποπνέει τὸ ἄρωμα τῆς εὐαγγελικῆς ἀληθείας καὶ ὑπενθυμίζει ἐν πολλοῖς τὴν ἐπὶ τοῦ ὄρους Διδαχήν. Ὁ δὲ Ἀπόστολος τῶν ἐθνῶν ἐξ ὧν ὑπαινίσσεται περὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν ἀδελφῶν τοῦ Κυρίου, (1 Κυρ. 9,5) ἐπιτρέπει τὴν ὑπόθεσιν ὅτι καὶ ἔγγαμος ἦτο ὁ Ἰάκωβος.

Ἀλλὰ τὴν ἀντίθεσιν τὴν χωρίζουσαν τὸν χριστιανισμὸν ἀπὸ τοῦ ἰουδαϊσμοῦ ἀποδεικνύει καὶ ἡ ἐχθρικὴ διάθεσις τῶν ἐπισήμων ἀντιπροσώπων τῆς Συναγωγῆς κατὰ τοῦ Ἀδελφοθέου, ὡς προϊσταμένου τῆς ἐν Ἱερουσαλὴμ Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, διάθεσις, ἥτις ἀπέληξεν εἰς

τὴν μαρτυρικὴν αὐτοῦ τελευτήν. Ταύτην ἱστορεῖ ὁ Ἡγήσιππος, ἡ δὲ ἀφήγησις αὐτοῦ συμφωνεῖ κατ᾽ οὐσίαν πρὸς τὴν τοῦ Ἰωσήπου.

Οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι βαρέως φέροντες τὴν ὁσημέραι αὔξουσαν ἠθικὴν αὐτοῦ δύναμιν καὶ ἐπιρροήν, ἐπεχείρησαν νὰ ἐκβιάσωσιν αὐτὸν εἰς ἀπάρνησιν τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ἐνώπιον τοῦ πολυπληθοῦς ὄχλου, συνηγμένου περὶ τὸν Ναὸν διὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ Πάσχα. « Πεῖσον, λοιπὸν τὸν ὄχλον — εἶπον — νὰ μὴ πλανᾶται πιστεύων εἰς τὸν Ἰησοῦν. Πρὸς τὸ πρόσωπόν σου τρέφομεν ἀπεριόριστον ἐμπιστοσύνην ἡμεῖς καὶ ὁ λαὸς οὗτος, ὁ ἀναγνωρίζων σε δίκαιον καὶ μὴ λαμβάνοντα πρόσωπον ἀνθρώπου ». Ἀκολούθως ἀνεβίβασαν αὐτὸν εἰς τὸ πτερύγιον τοῦ Ναοῦ καὶ τῷ ἀπηύθυναν τὴν ἑξῆς ἐρώτησιν εἰς ἐπήκοον τοῦ πλήθους. « Εἰπέ ἡμῖν, ὦ Δίκαιε, εἰπέ, τίς ἡ διδαχὴ τοῦ Ἰησοῦ ; » — « Μὲ ἐρωτᾶτε, ἀπεκρίθη, περὶ τοῦ Ἰησοῦ, τοῦ Υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Εὑρίσκεται ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἐν δεξιοῖς τοῦ Θεοῦ, μέλλει δὲ νὰ ἐπανέλθῃ ἐπὶ νεφελῶν ». Τὴν καλὴν ὁμολογίαν τοῦ μάρτυρος ὑπεδέχθησαν μὲ ἐνθουσιώδη Ὡσαννὰ οἱ μεταξὺ τοῦ πλήθους χριστιανοί. Ἐνῷ οἱ Ἰουδαῖοι πλήρεις μίσους διὰ τὴν ἀδόκητον ἐκείνην ἀπάντησιν, καταρρίψαντες ἀπὸ τοῦ ὕψους ἐκείνου ἐφόνευσαν αὐτὸν διὰ ροπάλου.

Τὸ μαρτύριον τοῦ Ἀδελφοθέου Ἰακώβου ὑπῆρξε τὸ σύνθημα σκληροῦ διωγμοῦ τῶν ἰουδαίων ἐναντίον τῶν ἐν Παλαιστίνῃ ἐκκλησιῶν.

Μεγάλαι ἔτι δοκιμασίαι, λέγει ὁ Pressensé, ἐπεφυλάσσοντο εἰς αὐτάς. Διότι ἤδη αἱ ρωμαϊκαὶ λεγεῶνες διηυθύνοντο πρὸς τὴν Ἁγίαν Πόλιν διὰ νὰ ὀρθώσωσι τὰ ἐρείπιά της εἰς τὸ φρικιαστικώτερον μνημεῖον τῆς τιμωρούσης δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ.

† Ο ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΣ
Σχολάρχης τῆς Ἱ. Θεολ. Σχολῆς

Ἐν Χάλκῃ, τῇ 23 Ὀκτωβρίου 1939.

ΕΝΑ ΒΛΕΜΜΑ ΠΡΟΣ ΤΟ ΑΠΕΙΡΟΝ

ΑΠΟ ΜΕΣΑ ΑΠ' ΤΟΝ «ΩΚΕΑΝΟ»

'Εταξίδευα πρὶν ἀπὸ τρία χρόνια στὴν 'Αμερική. Περνοῦσα τὸν ἀχανῆ ὠκεανόν· αὐτὸν ποὺ ὀνομάζουν 'Ατλαντικόν. Διατὶ ἀνεκατεύθηκε τὸ ὄνομα «"Ατλας» μὲ τὰς μεγάλας, τὰς ἀπεράντους θαλάσσας; 'Αφήνω τὰς ἐξηγήσεις ποὺ δίδουν αἱ μυθικαὶ παραδόσεις. Τὸν παίρνω σὰν παράστασιν τοῦ μεγάλου ὄγκου τοῦ νεροῦ· εἶναι ὁ μυθικὸς Θεὸς ποὺ προσωποποιεῖ τὴν ἀχανῆ «ἄβυσσον τῶν ὑδάτων». 'Επάνω στὰ βαθειά, στὰ ἀμέτρητα αὐτὰ γαλανὰ νερὰ μὲ βοὴν τρομακτικὴν ἐκινεῖτο ἕνα μεγάλο θηρίο, ἕνας κολοσσός, τὸ ἀγγλικὸν ὑπερωκεάνειον «Berengaria». 'Απὸ τὸ μεγάλο αὐτὸ ἀτμόπλοιον, θαῦμα τῆς ἀνθρωπίνης τέχνης καὶ ἐπιστήμης, μὲ ἔκπληξιν καὶ θάμβος παρατηροῦσα τὰ ἀτελείωτα γαλάζια νερὰ τοῦ ὠκεανοῦ· μοῦ ἐφαίνοντο σὰν μία ἀπὸ τὰς ***πειὸ*** θαυμασίας σκηνὰς τῆς Φύσεως, σὰν ***μιὰ*** ἀπὸ τὰς ***πειὸ*** μεγαλειώδεις ἐκφάνσεις τοῦ Δημιουργοῦ. Τί τὰ θέλομεν τὰ βιβλία τῶν σοφῶν διὰ νὰ ἐρευνήσωμεν ἐκεῖ καὶ νὰ ἀνεύρωμεν τὰς ἰδιότητας τοῦ 'Απείρου Θεοῦ; Μέσα στὸ ἀχανὲς πέλαγος συναντῶμεν τὸ πειὸ μεγάλο βιβλίο τῆς Φύσεως. 'Εκεῖ εὑρίσκομεν τὰ στοιχεῖα τῶν καλλονῶν ἑνὸς θαυμασίου μέρους τοῦ Σύμπαντος· ἐκεῖ καθαρώτερα ἀντικατοπτρίζεται ὅλο τὸ ὑλικὸν Σύμπαν εἰς τὰ διαυγῆ βάθη τῆς ἀΰλου ψυχῆς μας· ἐκεῖ ᾐσθάνθην καλύτερον τὴν ἔννοιαν ποὺ ἔχουν τὰ λόγια τοῦ 'Αποστόλου Παύλου: «τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ (= τοῦ Θεοῦ) ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται, ἥ τε ἀΐδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης.» 'Εκεῖ ἀνέγνωσα χωρὶς δυσκολίαν καὶ μὲ εὐχαρίστησιν τὰ ἰδιόρρυθμα γράμματα μὲ τὰ ὁποῖα σχηματίζονται αἱ λέξεις «ἄπειρος σοφία τοῦ θεοῦ.» Καρφωμένος ἐπάνω στὸ πειὸ ὑψηλὸ μέρος τοῦ βαποριοῦ ἐνεθυμήθην λόγια ποὺ ἔγραψεν ὁ βαθὺς καὶ ἐμπνευσμένος λάτρης τῆς Δημιουργίας καὶ τοῦ Δημιουργοῦ· τὰ ἐψέλλισα μὲ κατάνυξιν καὶ δάκρυα στὰ μάτια τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς· «καὶ ἐντέχνως καταμανθάνοντες τὰ κάλλη τῆς Φύσεως, δι' αὐτῶν ὥς διά τινων γραμμάτων, τὴν περὶ πάντα σοφίαν καὶ πρόνοιαν τοῦ θεοῦ ἀναγινώσκομεν». Εἶναι λόγια τοῦ Μεγάλου Βασιλείου.

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ὁσονδήποτε πτωχὴν καὶ ἂν ᾐσθάνθην τὴν διανοητικήν μου ὑπόστασιν, ὁσονδήποτε κοντὰ καὶ ἂν ἐθεώρουν τὰ

πτερὰ τῆς πενιχρᾶς μου φαντασίας, δὲν ἠμποροῦσα νὰ σταματήσω καὶ νὰ περιορισθῶ εἰς ἐκεῖνα ποὺ ἔβλεπαν τὰ σωματικά μου μάτια. Ἔρριπτα τὸ βλέμμα μου πότε πρὸς τὰ πάνω καὶ πότε πρὸς τὰ κάτω. Μοῦ ἐφαίνοντο ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ θάλασσα σὰν δύο μεγάλα κυανᾶ τόξα ποὺ ἑνώνοντο εἰς ἕνα ἄγνωστον σημεῖον. Ἂς πῶ καὶ «ὀθόνην» κυανῆν «ἑτοίμην νὰ δεχθῇ τὰ μέλλοντα δημιουργήματα κἄποιου μεγάλου ζωγράφου» [1]). Ξέχασα τὸ βαπόρι· ἐνόμιζα πὼς ὅλους τοὺς ἐπιβάτας τοὺς μεταφέρουν τὰ δύο ἐκεῖνα μυστηριώδη τόξα ἀδελφωμένα. Τὶ ὑπάρχει ὑπεράνω ἀπὸ τὰ τόξα αὐτά. Χωρὶς νὰ θέλω ἔφερα στὴν σκέψιν μου τὸν Ἄτλαντα· τὴν φορὰν αὐτὴν τὸν μυθικόν, καὶ μάλιστα τῆς Τανάγρας. Σύμφωνα μὲ αὐτὴν τὴν παράδοσιν ὁ Ἄτλας ἐκάθητο εἰς ἕνα μέρος ποὺ ὠνομάζετο «Πόλος» καὶ ἐκεῖ «ἐπολυπραγμόνει τά τε ὑπὸ γῆς καὶ τὰ ἐπουράνια». Ἐπετράπη καὶ εἰς ἐμέ «τὴν γῆν καὶ σποδόν» νὰ πολυπραγμονήσω!! Ὁλόκληρος ἡ πτωχή μου ἐσωτερικὴ ὕπαρξις περισυνελέγη· ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀπεσύρθη ἀπὸ ὅλα τὰ αἰσθητά· συνεκεντρώθη εἰς ἓν μικρὸν σημεῖον τὸ ὁποῖον ἐδέχετο ἀκτῖνας φωτεινὰς ἀπὸ τὸ ὑπερπέραν. Μεταρσιώνετο εἰς τὸν νοητὸν κόσμον· τὸ πνεῦμά μου ἔβλεπε μίαν ὀθόνην κρεμασμένην ἀπὸ δύο ἀπομεμακρυσμένα σημεῖα· εἰς τὸ ἕνα διέκρινα τὴν λέξιν Ἄπειρον καὶ εἰς τὸ ἄλλο Ἀκατάληπτον. Εἰς τὴν ὑπερφυσικὴν ὀθόνην διεκρίνοντο διάφοροι πολυσύνθετοι παραστάσεις. Κάθε παράστασις ἦτο τὸ σύμβολον μιᾶς μυστηριώδους ἀληθείας, μιᾶς ὑπερφυσικῆς πραγματικότητος. Ἄλλη θάλασσα, ἄλλοι ὠκεανοί, ἄλλα κύματα κατέκλυζον τὴν ψυχήν μου ὅταν ἐπεχείρουν νὰ λάβω περισσότερον μέρος εἰς τὸν νοητὸν καὶ ἀόρατον κόσμον.

Κατέβηκα πάλιν εἰς τὴν αἰσθητὴν θάλασσαν· ἐπειδὴ διὰ πρώτην φορὰν ἔβλεπα τόσα νερὰ μαζευμένα, ἀσυναισθήτως μοῦ ἦλθε στὸν νοῦν ἡ φράσις τῆς ἁγίας Γραφῆς «καὶ συνήχθη τὸ ὕδωρ τὸ ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν.» Ἡ θάλασσα δὲν ἦτο ἴσια. Τὸ πλοῖόν μας, κῆτος πλασμένο ἀπὸ ἀνθρώπινα χέρια, περιεκυκλώνετο ἀπὸ μεγάλα κύματα ποὺ ἐφαίνονταν σὰν ἄγρια ἀφρισμένα θηρία. Τὰ πελώρια κήτη τῆς θαλάσσης ἀκολουθοῦσαν τὸ πλοῖόν μας καὶ μὲ τὴν κίνησίν των προσέθετον νέα μικρὰ κύματα. Κύματα μεγάλα καὶ μικρὰ

---

[1]) Ὁ Σατωβριάνδος εἰς τὸ ἔργον του «τὸ Πνεῦμα τοῦ Χριστιανισμοῦ» περιγράφων μίαν εἰκόνα τῆς θαλασσίας Φύσεως, ἐξ ἀφορμῆς ταξιδίου του εἰς τὴν Ἀμερικήν, ὁμιλεῖ διὰ τὴν ἔκτασιν ποὺ σχηματίζουν τὰ δύο ἀπέραντα κυανᾶ, τοῦ (οὐρανοῦ καὶ τῆς θαλάσσης. Τὴν ἔκτασιν αὐτὴν τὴν φαντάζεται ὡς ὀθόνην) Βιβλ. Γ'. κεφ. ιβ'.)

ἐκινοῦντο ἀδιάκοπα· ἐκινοῦντο μὲ θόρυβον· κάθε κῦμα ἀντεπροσώπευε καὶ ἕνα φθόγγον. Μόνον ἕνας οὐράνιος μουσικὸς ἠμποροῦσε νὰ ἀντιληφθῇ τοὺς τόνους τῆς ἰδιορρύθμου ἐκείνης συναυλίας καὶ νὰ ἐξηγήσῃ ποίας ὑψηλὰς καὶ ἀνωτέρας ἐννοίας συμβολίζει. Ἦτο ἕνα ἄθροισμα φωνῶν ποὺ ἦσαν διδακτικαὶ καὶ δι᾿ ἡμᾶς τοὺς ἐπιγείους. Μὲ τὸν κρότον αὐτὸν τῶν κυμάτων νοερῶς παρεσύρθην «γιὰ μιὰ στιγμή» εἰς ἕνα ἄλλο περιβάλλον. Θυμήθηκα τὶς δύο φωνὲς γιὰ τὶς ὁποῖες ὁμιλεῖ ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ στὸ ποίημά του «ὅ,τι ἀκούομεν ἀπὸ πάνω ἀπὸ τὸ βουνό». Μιὰ φωνὴ τῆς Φύσεως καὶ ἄλλη κραυγὴ τῆς Ἀνθρωπότητος ποὺ πάσχει. Ὁ ποιητὴς εἶχε ἀπὸ ἕνα μέρος τὴ θάλασσα καὶ ἀπ᾿ τὸ ἄλλο τὴ ξηρά, τὴ γῆ. Ἀπὸ τὸ πλοῖό μας ἠκούετο μόνον μιὰ φωνὴ καθαρά, ἡ φωνὴ τῆς Φύσεως. Κανένας ἐπιβάτης δὲν ἔβγαλε κραυγὴν ὀδύνης. Οἱ ἐπίγειοι ἄνθρωποι πρὸς στιγμὴν ἐξεχωρίζαμεν τοὺς θορύβους ἢ τοὺς ἤχους ποὺ ἄφηναν τὰ κύματα· γιὰ μᾶς ὅλοι οἱ ἦχοι ἐκεῖνοι ἦσαν μία σύνθεσις τοῦ αἰωνίου ᾄσματος τῆς ἁρμονικῆς δημιουργίας τοῦ Σύμπαντος. «Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε, πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας»!! Ἀλλ᾿ ἀπότομα εἶπα στὸν ἑαυτόν μου, ὡς ποῦ φθάνουν τὰ κύματα αὐτά, ὡς ποῦ φθάνει ὁ ὠκεανὸς ποὺ τὸν ὀνομάζομεν ἀπέραντον χωρὶς νὰ ἦναι ἄπειρος; Πόσον εὐρύχωρος εἶναι, Προφητάναξ Δαβίδ, ἡ θάλασσα αὐτή, ὁ ὠκεανός!! Τὶ θὰ ἔψαλλεν ἡ ἄφθαστός σου λύρα διὰ νὰ ἐξυμνήσῃ τὴν «ἄβυσσον αὐτὴν τῶν ὑδάτων»; Ἐστέκεσο εἰς τὰς ὄχθας τῆς Τιβεριάδος ἢ εἰς τὴν παραλίαν τῆς Παλαιστίνης καὶ σὲ ἐξέπληττε τὸ πλάτος τῆς θαλάσσης· διὰ νὰ ἐκφράσῃς τὴν ἔκπληξίν σου, τὸν θαυμασμόν σου, ἀπήγγειλας τὴν φράσιν «αὕτη ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος». Θὰ σὲ ἱκανοποίει ἡ φράσις αὐτή, θὰ ἀνεκουφίζετο μὲ αὐτὴν ἡ μεγάλη καὶ ποιητική σου ψυχὴ μπρὸς στὸ θέαμα τοῦ ἀχανοῦς ὠκεανοῦ; Μέσα στὸ κυανοῦν πανόραμα αὐτὸ καὶ μέσα στὴν θορυβώδη συναυλίαν αὐτὴν ἡ ψυχὴ ὅλων ἐπτερύγιζε πρὸς τὰς νοητὰς ἐκείνας χώρας ποὺ συγγενεύουν μὲ τὸ Ἄπειρον. Καὶ ὅταν ὁ ἄνθρωπος μεταρσιώνεται μὲ τρόπον τέτοιον, ὅταν μὲ τὴν σκέψιν καὶ μὲ τὴν φαντασίαν ἐγγίζει τὰ κράσπεδα τοῦ Ὑπερτάτου Ὄντος, τοῦ Ἀκαταλήπτου Δημιουργοῦ, εἶναι σκέτος ἄνθρωπος, εἶναι γήϊνος, εἶναι θνητός; Ὄχι· τότε ᾐσθάνθην ὅλην τὴν ἔννοιαν ποὺ ἔχουν τὰ προφητικὰ λόγια «ἠλάττωσας αὐτόν (= τὸν ἄνθρωπον) βραχύ τι παρ᾿ ἀγγέλους». Τότε ἐφάνη φωτεινὴ ἡ ἀλήθεια, πὼς ὁ ἄνθρωπος εἶναι εἰκόνα τοῦ Θεοῦ. Ὅταν εὑρισκώμεθα εἰς αὐτὴν τὴν σχεδὸν ἀγγελικὴν κατάστασιν, προσπαθοῦμεν νὰ ἀναβῶμεν ὑψηλότερα· ἀγωνιζόμεθα διὰ νὰ καταλάβωμεν ἢ νὰ διαισθανθῶμεν περισσότερα.

Ματαία προστάθεια! Ταλαίπωροι ἄνθρωποι! προσπαθοῦμεν νὰ γίνωμεν Θεοί! Θά συνεταυτίζετο τὸ Ἄπειρον μὲ τὸ πεπερασμένον. Ἡ ἰσοπέδωσις αὐτὴ θὰ σταματοῦσε τὸν νοῦν μας, θὰ ἔκοπτε τὰ πτερὰ τῆς φαντασίας μας, θὰ ἀπεκαλύπτοντο ἀποτόμως ὅλα τὰ μυστήρια, ὅλα τὰ ἄγνωστα. Θὰ ἔπαυεν ἡ ἀφορμὴ οἱασδήποτε ἐρεύνης καὶ σπουδῆς ποὺ ἀποβλέπει εἰς τὰ πέραν τοῦ αἰσθητοῦ κόσμου. Αὐτὰ σκεπτόμενος ἐπίκαιρον ἐνόμισα νὰ ἐπισφραγίσω τὸ εἶδος αὐτὸ τῶν συλλογισμῶν μου μὲ τὰ ἑξῆς λόγια τοῦ Γάλλου ποιητοῦ ποὺ ἀνέφερα προηγουμένως. «Ἕνας ἄνθρωπος ἠμπορεῖ νὰ καταλάβῃ τὴν δύναμιν τοῦ βασιλέως χωρὶς νὰ ἦναι βασιλεύς, ἀλλὰ ὁ ἄνθρωπος ποὺ θὰ ἀντελαμβάνετο τὸν Θεὸν θὰ ἦτο Θεός». Πεπερασμένος Θεὸς θὰ ἐδημιούργει πολὺ διάφορα, πολύ κατώτερα δημιουργήματα. Τὸ θεῖον ὅμως εἶναι ἀνώτερον, πλούσιον, ἄπειρον. «Οὐ γάρ οὕτω πτωχὸς ὁ Θεός, γράφει ὁ χρυσοῦς τὴν γλῶτταν Ἰωάννης, ὡς τοιαῦτα ἐργάζεσθαι μόνα, ἅ τῇ τῶν λογισμῶν ἀσθενείᾳ περιληφθῆναι δύναται» [2]) Τὸν ἀντίλαλον τῆς φωνῆς τοῦ Ἀπείρου δὲν τὸν ᾐσθανόμην μόνον ὅταν ἄκουα τὸν θόρυβον τῶν κυμάτων ποῦ ἀντηχούσεν εἰς τὸν οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ, τὸν ἀντιλαμβανόμην καὶ μέσα στὰ βάθη τῆς ψυχῆς μου. Καὶ ἐκεῖ ὠκεανός, καὶ ἐκεῖ κύματα, καὶ ἐκεῖ θόρυβος, καὶ ἐκεῖ ταραχή, τρικυμία, ἢ γαλήνη καὶ ἠρεμία. Καὶ ἐδῶ μέσα ἀντακλοῦσε ὁ ὠκεανὸς ὁ αἰσθητὸς καὶ ἄλλος ὠκεανὸς ὁ μυστηριώδης καὶ ἄπειρος. Μανιώδεις ἄνεμοι, ἐκκωφαντικὴ τρικυμία, μέσα εἰς τὰ βάθη τῆς ἐσωτερικῆς μας ὑπάρξεως ὅταν οἱ σκέψεις μας, οἱ λόγοι μας, τὰ ἔργα δὲν ἀποτελοῦν μουσικὴν ἁρμονίαν μαζὶ μὲ τοὺς ἤχους τῆς συνειδήσεώς μας καὶ μὲ τοὺς φθόγγους τῆς θείας συναυλίας. Εἰς τὴν ἐναντίαν περίπτωσιν ἡ ἁρμονία ἀποκαθίσταται πλήρης· ὑπάρχει θρόνος διὰ τὸ Ἄπειρον, διὰ τὸ Αἰώνιον. Τότε αἰσθανόμεθα τί σημαίνουν τὰ λόγια τοῦ Χριστοῦ «ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ἡμῶν ἐστι.» Ὅποιος αἰσθάνεται μέσα του τοιαύτην κατάστασιν δὲν δυσκολεύεται νὰ ἐξηγήσῃ ὅτι ἡ κατάστασις αὐτὴ εἶναι τὸ κατάντημα ἑνὸς ἀγῶνος, διανοητικοῦ καὶ ἠθικοῦ ἀγῶνος. Εἶναι ἀποτέλεσμα ποὺ ἐπιτυγχάνεται ὅταν ῥίπτωμεν ἀκατάπαυστα βλέμματα πρὸς τὸ Ἄπειρον, καὶ πρὸ πάντων ὅταν τὰ βλέμματα αὐτὰ τὰ ρίπτωμεν ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸν Ἀπέραντον Ὠκεανὸν. «Δόξαν Θεοῦ διηγοῦνται ὄχι μόνον οἱ οὐρανοί, ἀλλὰ καὶ οἱ Ὠκεανοί».

† Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

---

[2]) Β. κεφ. ὁμιλία ιζ. τὰ τοῦ Σατωβριάνδου λόγια εὑρίσκονται εἰς τὸ ἴδιον ἔργον τοῦ κ. « Génie du Christianisme.

Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΚΑΙ ΝΑΟΣ
ΑΠΟ ΤΟΥ 1453 ΚΑΙ ΕΞΗΣ

2) Ο ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΠΑΜΜΑΚΑΡΙΣΤΟΥ

(συνέχεια ἀπὸ σελ. 267).

Ἡ πατριαρχεία Θεολήπτου Β΄. συνυφαίνεται καὶ συμπίπτει πρὸς τὰς τελευταίας ἡμέρας τῆς ὑπάρξεως τῆς μονῆς Παμμακαρίστου. Εἶνε γνωστὸν ὅτι οὗτος καταδαπανήσας πολλὰ πρός τε ἀνατροπὴν Παχωμίου Β΄., τοῦ ἐπιλεγομένου Πατέστα, καὶ πρὸς ἰδίαν ἔπειτα αὐτοῦ εἰς τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ἄνοδον, ἔκρινεν ἀναγκαῖον νὰ διενεργήσῃ λογίαν ἐν Βλαχίᾳ πρὸς ἐξόφλησιν τῶν ὑπερόγκων χρεῶν τοῦ πατριαρχείου [9]. Μαρτῖνος ὁ Κρούσιος σημειοῖ που τὰ ἑξῆς: « ἔλαβον ἐπιστολὴν παρὰ τοῦ πατριάρχου τῆς ΚΠόλεως ***ἐκ Θράκης*** μηνὸς ***δεκεμβρίου ἑνδεκάτῃ*** (τοῦ ἔτους 1585), ἐξ ἧς ἔμαθον ὅτι ἀντὶ τοῦ ἐκβληθέντος πατριάρχου Ἱερεμίου ἦν ἐπιβάτης ὁ Παχώμιος, ἀλλὰ καὶ τούτου καθαιρεθέντος ἐγένετο ὁ Θεόληπτος ἀνὴρ ἀγαθός ». Ἡ ἡμερομηνία ***(Δ/βρίου 11)*** δὲν εἶνε τῆς πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς, ἀλλὰ τῆς ἡμέρας καθ᾽ ἣν ἔλαβεν ὁ Κρούσιος ταύτην. Συνάγεται ἐντεῦθεν ὅτι ὁ Θεόληπτος γράφων εὑρίσκετο ἤδη μακρὰν τῆς βασιλευούσης, ἐξ ἧς ἐξεκίνησε ***τοὐλάχιστον κατὰ Νοέμβριον μῆνα,*** ἂν μὴ ἴσως καὶ ἐνωρίτερον, μεταβαίνων εἰς Βλαχίαν [10].

Ἐν τῷ μεταξὺ προβάλλει ἡ φυσιογνωμία Μελετίου τοῦ Πηγᾶ. Συναντῶμεν αὐτὸν ἀρχὰς Ὀκτωβρίου 1585 ἐν Ἱεροσολύμοις [11] καὶ ἀρχὰς Δ/βρίου ἰ. ἔτους ἐν ΚΠόλει, ἔνθα ἀφιχθείς, πάντως μετὰ τὴν εἰς Βλαχίαν ἀναχώρησιν τοῦ Θεολήπτου, ἤρξατο κηρύττων τὸν θεῖον λόγον καὶ δὴ τὸ ***πρῶτον,*** τῇ Κυριακῇ τῶν Προπατόρων, « ἐν τῷ πατριαρχείῳ τῆς Παμμακαρίστου », καὶ μετά τινας ἄλλους λόγους ἐκφωνηθέντας ἐν Γαλατᾷ, πάλιν διὰ ***δευτέραν φοράν,*** τῇ Κυριακῇ τοῦ Τελώ-

---

9) ***Κ. Σάθα*** βιογρ. σημ. ὡς ἀνωτέρω σ. 14. 15. 153. 154. 160. 164. 166. 194 198. 200.— ***Μ. Σάρδεων Γερμανοῦ*** συμβολὴ κλπ. ὡς ἀνωτ. σ. 62.

10) ***Περικλ. Ζερλέντου*** σημειώματα περὶ Ἑλλήνων ἐκ τῶν Μαρτίνου Κρουσίου Σουηκικῶν χρονικῶν. Ἀθῆναι. 1922. σ. 15 — Ὁ Θεόληπτος τὸν Ἰούνιον 1585 εὑρίσκετο ἐν ΚΠόλει (αὐτόθι σ. 25).

11) ***Χρυσ. Παπαδοπούλου*** Ἀρχ/που Ἀθηνῶν, ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας, Ἀλεξάνδρεια. 1935 σ. 633. — ***Γερασ. Μαζαράκη*** συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἐν Αἰγύπτῳ ὀρθ. Ἐκκλησίας. Ἀλεξάνδρεια. 1932. σ. 135.

νου καὶ τοῦ Φαρισαίου, «ἐδῶ εἰς τὴν ἁγιωτάτην μεγάλην ἐκκλησίαν 12)». Ἡ α΄. ὡς ἄνω Κυριακὴ συμπίπτει πρὸς τὴν *12 Δ/βρίου 1585* καὶ ἡ β΄. πρὸς τὴν *23 Ἰανουαρίου 1586* 13).

Οἱ ἐν τῷ πατριαρχείῳ ἐκφωνηθέντες δύο οὗτοι λόγοι οὐδὲν τὸ ἀνησυχητικὸν διὰ τὴν Ἐκκλησίαν παρουσιάζουσιν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἐπακολουθήσαντας δύο ἄλλους λόγους. Ὁμιλῶν δηλ. ὁ Μελέτιος τῇ Β΄. Κυριακῇ τῶν Νηστειῶν *(27 Φεβρουαρίου 1586)* ἐτόνισε τὰ ἑξῆς ἐνδεικτικά: «ταράττουσιν, ἄνδρες ἀδελφοί, ταράττουσι κοὐ μετρίως ἡμῶν τὰς ψυχὰς καὶ τῶν εὖ φρονούντων ἑκάστου αἱ ταραχαὶ τῆς Ἐκκλησίας, πολλαὶ οὖσαι καὶ μεγάλαι καὶ χαλεπαὶ καὶ ***προσεπαπειλοῦσαι τὰ ἔσχατα***· καὶ μάλα γε εἰκότως· ταράττουσιν ἡμῶν τὰς ψυχὰς τῆς Ἐκκλησίας αἱ ταραχαί, εἴπερ καθεστηκότων εἰσὶ παίδων ἰδίας ἡγεῖσθαι τὰς μητρῴας ξυμφοράς. Τούτων ἔγωγε πρὶν καὶ πάλαι μὲν εἶχον καὶ νῦν οὐδὲν ἧττον ἔχω πολλὰ λέγειν καὶ συμβουλεύειν τὰ δέοντα μεθ᾽ ὅσης πλείστης τῆς παρρησίας, ὡς χρή, ὁ δὲ παρὼν καιρὸς δακρύων εἶναι μᾶλλον ἢ συμβουλῆς φαίνεται· οὐκ ἀπελπιστέον δ᾽ ὅμως τὰ τῆς διορθώσεως, εἴ γε Θεὸς νεύσειεν». Ὡσαύτως καὶ τῇ Ε΄. Κυριακῇ τῶν Νηστειῶν *(20 Μαρτίου 1586)* ὁμιλῶν ἔλεγε: «βλέπεις πῶς ἡ ***πρωτοκαθεδρίαις*** — διὰ ταῖς ὁποίαις ταράττεται, διαιρεῖται καὶ συγχέεται ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ (μαρτύρομαί σε οὐρανέ!) — ὅτι διὰ τούταις ταῖς ***πρωτοκαθεδρίαις***.... ταράττεται, συγχέεται ἡ Ἐκκλησία — βλέπεις πῶς ἡ ***πρωτοκαθεδρίαις*** εἶνε ἀσθένειαις ἀνθρώπιναις...., τοῦτο τὸ ζήτημα τῆς πρωτοκαθεδρίας ταράττει καὶ τότε καθὼς ***καὶ τώρα*** καὶ διχοτομεῖ καὶ χωρίζει τὴν Ἐκκλησίαν». 14)

Πῶς ἐξηγητέον τοῦτο; Ὁ Θεόληπτος εὑρισκόμενος ἐν Βλαχίᾳ ἐπιάνθη ἀπὸ τῆς πατριαρχείας τῇ πρωτοβουλίᾳ καὶ ἄλλων καὶ ἰδίως τοῦ ἐκ τῶν ἀφωσιωμένων Ἱερεμίᾳ Β΄. κληρικῶν Νικηφόρου Διακόνου καὶ εὐθὺς «ἔστειλαν τζαούσην νὰ τὸν φέρουν καὶ ὁ ἀφέντης Μίχνας βοηθόνδας τὸν ἔστειλεν ἀπὸ ἄλλην στράταν καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Πόλιν καὶ ἐθάρρευε νὰ καθήσῃ πάλιν, πλὴν δὲν τὸν ἠθέλησε κανείς· λοιπὸν ἠθέλησαν νὰ τὸν καθήρουν, καὶ ὁ Μονεμβασίας καὶ ὁ παπᾶς κύρ Μελέτιος (= ὁ Πηγᾶς) διὰ τὴν σύγχυσιν δὲν ἄφηκαν, μόνον εἶπαν

12) Χειρόγραφον τῆς Θεολ. Σχολῆς, ὑπ᾽ ἀρ. 46, περιέχον 28 λόγους Μελετίου τοῦ Πηγᾶ, ἐκφωνηθέντας κατὰ τὸ διάστημα 1585 — 88.

13) Πρὸς ἐξεύρεσιν τῆς συμπτώσεως ταύτης ὡς καὶ τῶν μετέπειτα ἀναφερομένων προέβημεν εἰς τὸν καθορισμὸν τῆς μηνολογίας τοῦ Πάσχα διὰ τὰ ἔτη 1585, 1586 καὶ 1587 κατὰ τὰ ὁριζόμενα ὑπὸ τοῦ: ***Ἀρχιμ. Παγκρατίου Βατοπαιδινοῦ*** Ἑλληνικὸν ἡμερολόγιον. ΚΠολις 1918. σ. 70. 71.

14) ***Χειρόγραφον*** ὡς ἀνωτέρω σ. 60. 99. 102.

ὅτι ὅταν ἔλθῃ ὁ κύρ Ἱερεμίας ὅ,τι θέλει ἂς κάμῃ· εὔγαλαν γοῦν ὁρισμὸν νὰ ἔλθῃ ὁ Ἱερεμίας, διότι ὁ Νικηφόρος ἐπιτροπικῶς μὲ βουλαῖς τοῦ Μονεμβασίας ἐκάθετο καὶ ἦτον διάκονος καὶ ἐκυβέρνα». Ταῦτα κατὰ τὸν Χρονογράφον [15]. Ἀλλ' ἡ ἀπότομος αὕτη παῦσις καὶ ἀπὸ τῆς Βλαχίας ἄμεσος ἀνάκλησις καὶ εἰς βασιλεύουσαν κρυφία ἐπάνοδος τοῦ Θεολήπτου, ἡ ἀπόπειρα αὐτοῦ ὅπως ἀνακαταλάβῃ τὸν θρόνον, ἡ ἐκτοξευθεῖσα ἀπειλὴ περὶ καθαιρέσεως αὐτοῦ καὶ μόνον τῇ ἐπεμβάσει τοῦ Μελετίου μὴ πραγματοποιηθεῖσα, ἡ δυνάμει βερατίου ἀνάληψις ἐπιτροπικῶν καθηκόντων ἀπὸ μέρους τοῦ Διακόνου Νικηφόρου καὶ ἡ ἔκδοσις βασιλικοῦ ὁρισμοῦ περὶ ἐπανόδου ἐκ τῆς ἐξορίας Ἱερεμίου Β', ἦσαν γεγονότα σοβαρά, τὰ ὁποῖα ἐπισυμβάντα κατὰ τὸ ἀπὸ 23 Ἰανουαρίου — 27 Φεβρουαρίου διάστημα, ἐξειλίσσοντο καὶ ἐφεξῆς, μέχρι 20 Μαρτίου, κατὰ τρόπον τοιοῦτον μάλισια ὥστε νὰ ἀναγκάζωσι τὸν Μελέτιον νὰ κηρύττῃ ὡς ἐκήρυττε, θεωρῶν τὰς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ διαμάχας καὶ ταραχὰς ὡς ***προσεπαπειλούσας τὰ ἔσχατα.***

Μετὰ ἓν ἀκριβῶς ἔτος κηρύττων ὁ Μελέτιος κατ' αὐτὴν καὶ πάλιν τὴν Β' Κυριακὴν τῶν Νηστειῶν ***(12 Μαρτίου 1587)*** ἔλεγε τὰ ἑξῆς: «ἐλέγαμεν ***ἐπέρυσι*** ἀπατᾶ εἰς τὸν λόγον τῆς ***σημερινῆς ἡμέρας*** πῶς δεινὰ ἦσαν τὰ κακὰ τῆς Ἐκκλησίας, πολλαῖς καὶ μεγάλαις ἡ λύπαις καὶ ***προσεπαπειλοῦσαι τὰ ἔσχατα***· ἐλέγαμεν περὶ τῶν ἐσχάτων, πρὶν τῶν ἐσχάτων· ***πέρυσι*** περὶ τῶν ἐσχάτων ἐλέγαμεν καὶ ***ἐφέτος*** εἴδαμεν τὰ ἔσχατα τῆς ***ἐρημωμένης ἐκκλησίας*** διὰ τὰς ἁμαρτίας μας...». Καὶ ὀλίγον ἀργότερον, τὴν ***25 ι. μηνός***, ἐπανελάμβανεν: «***ἐπέρυσι*** τόσαις βολαῖς τὸ ἐβόησα, περίσια ἐκεῖνα τὰ λόγια ξεκαθαριστὰ σοῦ τὸ ἐμαρτύρησα, τὰ ὁποῖα ἔλεγα μετὰ στεναγμοῦ ὅτι λυποῦσιν ἡμᾶς αἱ θλίψεις καὶ ἀνάγκαι τῆς Ἐκκλησίας, πολλαὶ οὖσαι καὶ χαλεπαὶ καὶ ***προσεπαπειλοῦσαι τὰ ἔσχατα*** καὶ δὲν ἠθέλησαν τινὰς νὰ προσεκτῇ ἀπ' ἐκείνους, ὁποῦ διὰ νὰ ***πατριαρχεύουσιν ἀθέσμως*** παραβλέπουσι τὸν νόμον τοῦ Κυρίου, καταφρονοῦσι τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τοῦτο ἐγκατέλειπται ἡ θυγάτηρ Σιών, τούτη ἡ Ἐκκλησία, ὡς σκηνὴ ἐν ἀμπελῶνι, ὡς ὀπωροφυλάκιον ἐν συκηϊλάτῳ, καὶ μᾶς ἔδωκαν ὕστερον ἀνάγκην νὰ κλάψωμεν, ***καθὼς μᾶς ἠκούσατε πῶς ἐκλάψαμεν μὲ τέσσαρας λόγους*** ὁλοκλήρους τὴν ἐρήμωσιν Κυρίου, τὴν αἰχμαλωσίαν Σιών, τὴν ἅλωσιν Ἱερουσαλήμ...» [16].

Φανερὸν ὅτι ὑπὸ τὰ ***ἔσχατα*** καὶ τὰς ἄλλας παρεμφερεῖς ἐκφράσεις

---

[15]) ***Κ. Σάθα*** βιογρ. κλπ. ὡς ἀνωτέρω σ. 15.

[16]) ***Χειρόγρ.*** ὡς ἀνωτ. σ. 181. 249. — ***Ἀγαθ. Νινολάκη*** διακόνου Μελέτιος ὁ Πηγᾶς. Χανία 1903. σ. 73. — ***Χρυσ. Παπαδ.*** ἱστορία ὡς ἀνωτ. σ. 634 — ***Κ. Σάθα*** ἔνθα ἀνωτ. σ. π.'

(αἰχμαλωσία Σιών, ἅλωσις Ἱερουσαλήμ) νοεῖται ἡ ἁρπαγὴ τῆς Παμμακαρίστου. Κατὰ τὸν αὐτὸν ὡς ἄνω Χρονογράφον: «λοιπὸν ἦλθε τὸ χειρότερον. ὅτι ὅσον καιρὸν ἐγίνοντο ταῦτα, ὁ μπεγλέρμπεης ἦτον φίλος τοῦ Θεολήπτου ἀπὸ δῶρα ὁποῦ τὸν ἔταξε καὶ εἶχεν ὁμολογίας, καὶ ὡς εἶδεν ὅτι δὲν πέρνει τίποτε, κατασκευάζει νὰ πάρουν τὴν Παμμακάριστον καὶ κράζει τὸν Νικηφόρον ὡς ἐπίτροπον καὶ ὁποῦ εἶχε καὶ μπαράτι — διότι ὁ Θ. ὡσὰν ἦλθεν, ἤθελε πάλιν νὰ καθήσῃ καὶ ἐβιάσθη ὁ Ν. καὶ ἔβγαλε μπαράτι ἐξωτερικῶς — καὶ ἐλάλησε καὶ τῶν κληρικῶν καὶ ἐκάθησεν εἰς τοῦ σουλτὰν Μεχεμέτη καὶ ἠρώτησε πῶς τὴν ἔχετε αὐτὴν τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἔδειξαν τοῦ σουλτὰν Μεχεμέτη τοῦ σουλτὰν Μπαγιαζίτη καὶ ὅλων τῶν βασιλέων τὰ μπαράτια καὶ ἄλλα πολλά, καὶ ἔβαλαν τὰ σκεύη ὅλα σημάδι καὶ ἔδωκαν νὰ τὴν γλυτώσουν τὴν Παμμακάριστον, ἀμὴ τίποτε δὲν ἔκαμαν· διότι καὶ ὡς λέγουν ***ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ Θεολήπτου ἐσυνεργοῦσαν νὰ τὴν πάρουν***, διὰ νὰ δείξουν πῶς αὐτοὶ ἐκυβερνοῦσαν, ἀμὴ ἄλλοι δὲν δύνονται· καὶ ἐπῆραν τὴν Ἐκκλησίαν τὴν Παμμακάριστον..» [17]). Κατ' ἄλλην μάλιστα πληροφορίαν ὁ Θεόληπτος, «κακῶς διακείμενος ἔχων διὰ τὸ αὐτὸν τῆς τοῦ πατριαρχείου δόξης καὶ τιμῆς πεπτωκέναι», ἐνήργησε προσωπικῶς καὶ ἀπ' εὐθείας παρὰ τῷ βασιλεῖ, ὅστις «εὐθὺς ἀποστείλας ἐν τῷ δυστυχεῖ πατριαρχείῳ ἐκείνῳ ἐξέβαλε τοὺς ἐν αὐτῷ ὄντας κληρικούς τε καὶ μοναχούς.... μασγίδιον ποιήσας...» τὴν Παμμακάριστον [18]).

Ἡ γενομένη ὡς ἄνω ἐξιστόρησις διασαφηνίζουσα τὰ ***αἴτια*** παραδίδει συγχρόνως εἰς τὴν κατάκρισιν καὶ τοὺς ***ὑπαιτίους*** τοῦ θλιβεροῦ τούτου συμβάντος [19]). Τινὲς θὰ ἤθελον ἴσως νὰ ὑπονοήσωσιν ὡς ἐμμέσους συντελεστὰς αὐτοῦ τόν τε μνημονευθέντα διάκονον Νικηφόρον [20]) καὶ ἕτερον ἐξ ἴσου ἀφωσιωμένον Ἱερεμίᾳ Β'. κληρικόν, τὸν διάκονον Διονύ-

---

[17]) ***Κ. Σάθα*** ἔνθα ἀνωτέρω σ. 15.

[18]) ***Α. Π. Κεραμέως*** ἀνάλεκτα ἱεροσολυμ. σταχυολογίας. τόμ. Α'. Πετρούπολις. 1891. σ. 450. 452. — Μ. Διδυμοτείχου ***Φιλαρ. Βαφείδου*** ἐκκλ. ἱστορία τόμ. Γ'. α'. ΚΠολις 1912 σ. 21 σημ. 2.

[19]) Σοβαρὸν κίνδυνον ἁρπαγῆς διέφυγεν ἡ μονὴ τῆς Παμμακαρίστου ἐπὶ Ἱερεμίου Α'. (31 Δ/βρ 1522 — τέλους 1545), ἐπὶ δὲ Διονυσίου Β'. (17 Ἀπρ. 1546 — Αὐγ. 1555) κατεβιβάσθη ὁ σταυρὸς ἀπὸ τοῦ τρούλλου τοῦ ἱ. ναοῦ αὐτῆς. (*Turcogr.* ὡς ἀνωτ. σ. 16. 169. — ***Φιλ. Βαφείδου*** ἐκκλ. ἱστ. Γ' α'. ὡς ἀνωτ. σ. 20 21. — ***Κ. Σάθα*** ὡς ἀνωτ. σ. ος'. ἑξ. — ***Σ. Γερμανοῦ*** συμβολὴ κλπ. ὡς ἀνωτ. σ. 36. — Ἐκκλ/ικὴ ἱστορία ***Μελετίου Ἀθηνῶν*** τόμ. Γ. Βιέννη. 1784 σ. 371.

[20]) Περὶ τοῦ Διακόνου Νικηφόρου, «τοῦ σοφοῦ διδασκάλου Νικηφόρου Παράσχη τοῦ Κανταχουζηνοῦ και ἱερομάρτυρος», ἐδημοσίευσεν ἀξιόλογον μελέτην ὁ σεβ. ***Μ/της πρ. Παραμυθίας κ. Ἀθηναγόρας*** ἐν ***Γρηγορίῳ Παλαμᾷ***, περιοδ.

σιν[21]), διαμαχομένους πρὸς ἀλλήλους διὰ τὴν τοποτηρητείαν τοῦ πατριαρχ. θρόνου[22])· τὸ βέβαιον ὅμως εἶνε ὅτι πρώτιστος καὶ κύριος ὑπαίτιος ὑπῆρξεν ὁ πεπαυμένος ἤδη πατριάρχης ΚΠόλεως Θεόληπτος, ἐπιδιώκων διὰ παντοίων μέσων νὰ ἀνακαταλάβῃ καὶ συνεχίσῃ ἀνεπιθύμητον ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας πατριαρχείαν.[23]). Ἡ σχετικὴ φρασεολογία ***(διὰ νὰ πατριαρχεύουσιν ἀθέσμως)*** τοῦ Μελετίου, συμβαλόντος ἀποτελεσματικῶς εἰς τὴν ἐπάνοδον Ἱερεμίου Β΄., ἀφορᾷ προφανῶς τὸν Θεόληπτον. Ἄλλη τις παρ' Ὑψηλάντῃ φερομένη δικαιολογία τοῦ πράγματος δὲν δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ, ὡς ἐσφαλμένως ἐπαναλαμβάνουσα γεγονὸς ἐπισυμβὰν κατὰ τὴν ἀνάλογον γνωστὴν περίπτωσιν τοῦ ναοῦ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων[24]).

Ἀλλὰ συγχρόνως τὰ ἀνωτέρω καθορίζουσιν ἐπακριβῶς καὶ τὸν ***χρόνον*** τῆς ἐπελθούσης καταστροφῆς. Τὰ ***ἔσχατα***, περὶ ὧν ὁ Μελέτιος εἶχεν ὁμιλήσῃ ***πέρυσι***, δηλ. τῇ ***27 Φεβρουαρίου 1586*** καὶ ἐπανέλαβε τὰ αὐτὰ τῇ ***20 Μαρτίου ἰ. ἔτους***, ἦσαν ἤδη ***ἐφέτος*** γεγονότα τετελεσμένα, ὡς εἶχε δηλώσῃ τῇ ***12 Μαρτίου 1587*** καὶ ἐπανέλαβε τῇ ***25 ἰ. μηνὸς καὶ ἔτους***. Ἐφ' ὅσον δὲ ἐν τῷ λόγῳ αὐτοῦ τῆς 25 ἰ. μ. καὶ ἔ. ἀναφέρει ὅτι ***ἔκλαψε μὲ τέσσαρας λόγους*** τὸ λυπηρὸν τοῦτο γεγονός, εἷς δὲ ἐκ τῶν τεσσάρων τούτων λόγων εἶνε πάντως ὁ ἀπαγγελθεὶς τῇ ***12 ἰ. μ. καὶ ἔ.***, καὶ ἐφ' ὅσον ἐκ τῶν περισωθέντων λόγων τοῦ

ἐν Θεσσαλονίκῃ 1936 καὶ ἐν κατ' ἰδίαν ἀνατυπώσει. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ καὶ μετ' εὐχαριστιῶν θερμῶν πρὸς τὸν ἐμβριθῆ ἱστοριοδίφην ἀγαπητὸν ἐν Χῷ ἀδελφόν, ἐπανορθοῦντες τὰς ἄλλοτε ὑφ' ἡμῶν δοθείσας περὶ τοῦ Νικηφόρου πληροφορίας (Συμβολὴ εἰς τοὺς πατρ. καταλόγους ΚΠόλεως. Μέρος Α΄. σ. 64) σημειοῦμεν ὅτι οὗτος οὐδέποτε ἐχειροτονήθη ἱερεὺς καὶ ὅτι ἐγκλεισθεὶς ἐν τῷ φρουρίῳ τοῦ Μαριεμβούργου ἀπέθανε πιθανῶς περὶ τὰ τέλη τοῦ 1598. (***Ἀνατύπωσις*** τῆς ὡς ἄνω μελέτης σ. 23 καὶ ἑξῆς).

21) Εἶνε ὁ μετέπειτα Μ/της Λαρίσσης καὶ Τρίκκης, γνωστὸς ὑπὸ τὸ χλευαστικὸν ὄνομα «Σκυλόσοφος». Σχετικὰς περὶ αὐτοῦ μελέτας: ***Δ. Σάρρου, Μ. πρ. Παραμ.*** ***Ἀθηναγόρα*** καὶ ***Ἀρχ/που Ἀθηνῶν Χρυσοστόμου*** ὅρα ἐν τοῖς ***Ἠπειρωτικοῖς Χρονικοῖς*** Ἰωαννίνων ἔτος Γ΄. σ. 168 ἑξῆς, ΣΤ΄. σ. 10 ἑξ. Η΄. σ. 150 ἑξ.

22) ***Ἠπειρωτικὰ χρονικὰ*** περιοδ. ἐν Ἰωαννίνοις τόμ. Γ΄. 209. ΣΤ΄. 15 ἑξ. Η΄. 160 ἑξ. — ***Μ. Γεδεὼν*** Πατρ. Πίν. ὡς ἀνωτ. σ. 530. — Πρὸς ἄρσιν τῶν διαφορῶν καὶ εἰρήνευσιν μεταξὺ τῶν δύο διακόνων Νικηφόρου καὶ Διονυσίου ἐπενέβη παρακληθεὶς ὑπ' αὐτῶν ὁ Μελέτιος, ἀλλ' ἀποτυχὼν ἠρνήθη νεωτέραν ἐπέμβασιν. (Περιοδ. Σ Φ. Συλλ. τόμ. ΙΖ΄. σ. 79. — ***Ἠπειρ. Χρον.*** ΣΤ΄. 19.)

23) Κατάλογος τῶν μετὰ τὴν ἅλωσιν πατριαρχῶν ὑπὸ Καλλινίκου Γ΄. ἐν μονογραφίᾳ περὶ αὐτοῦ ὑπὸ ***Κ. Δυοβουνιώτου***. Ἀθῆναι. 1915. σ. 80. — ***Κεραμέως*** ἀνάλεκτα ἔνθα ἀνωτέρω, — ***Ἠπειρ. Χρονικὰ*** ΣΤ΄. σ. 18.

24) Τὰ μετὰ τὴν ἅλωσιν ὑπὸ ***Α. Κ. Ὑψηλάντου***. ΚΠολις 1870. σ. 123. — ***Ἠπειρ. Χρον.*** ΣΤ΄ σ. 18.

Μ. καταφαίνεται ὅτι οἱ πλεῖστοι ἐξεφωνήθησαν ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ, ἐκτὸς ὀλιγίστων ἐξαιρέσεων, δυνάμεθα κατ᾽ ἀναλογίαν νὰ παραδεχθῶμεν καὶ τοὺς μὴ περισωθέντας τρεῖς ἄλλους λόγους, ὡς ἐκφωνηθέντας ὡσαύτως ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ καὶ νὰ ὁρίσωμεν ἀναδρομικῶς τὸν χρόνον τῆς ἀπαγγελίας αὐτῶν ὡς ἑξῆς: ***λόγος δ'***. τὴν Γ'. Κυριακὴν τῶν Νηστειῶν, ἤτοι ***τὴν 19 Μαρτίου 1587 — λόγος γ'***. τὴν Β'. Κυριακὴν τῶν Νηστειῶν, ἤτοι τὴν ***12 Μαρτίου 1587 — λόγος β'***. τὴν Α' Κυριακὴν τῶν Νηστειῶν, ἤτοι τὴν ***5 Μαρτίου 1587 — λόγος α'***. τὴν Κυριακὴν τῆς Τυρινῆς, ἤτοι τὴν ***26 Φεβρουαρίου*** 1587 καὶ συνεπῶς νὰ τοποθετήσωμεν χρονικῶς τὴν ἀφ᾽ ἡμῶν ἀφαίρεσιν τῆς Παμμακαρίστου ὡς γενομένην κατὰ ***μῆνα Φεβρουάριον 1587***, ἐπὶ τῆς τοποτηρητείας τοῦ Διακόνου Νικηφόρου.[25])

Ἡ ἱερὰ μονὴ τῆς Παμμακαρίστου μετετράπη εὐθὺς ἀμέσως εἰς τέμενος, γνωστὸν μέχρι σήμερον ὑπὸ τὸ ὄνομα ***Φετιχιὲ Δζαμί***, ἡ δὲ ἱ. εἰκὼν τῆς Παμμακαρίστου, διασωθεῖσα μετὰ καὶ ἄλλων πολλῶν καὶ διαφόρων ἱ. λειψάνων, εἰκόνων, βιβλίων καὶ λοιπῶν, κατετέθη ἐν τῷ ἐν Βλὰχ Σεραγίῳ ἱερῷ ναῷ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου, τῆς ἐπονομαζομένης ***Παραμυθίας*** ἢ ***Θεραπείας***, καὶ πάντως ὑπὸ Ἱερεμίου Β'. ἅμα τῇ εἰς βασιλεύουσαν ἐπανόδῳ καὶ «τῇ εἰς τὰ ὀσπήτια τῶν Βλάχων» ἐγκαταστάσει αὐτοῦ. Ἐντεῦθεν καὶ ὁ ἐν λόγῳ ἱ. ναὸς προσαπεκαλεῖτο καὶ ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τῆς ***Παμμακαρίστου***, ὅπως τὸ αὐτὸ ἀργότερον φέρεται γενόμενον καὶ διὰ τοὺς μετέπειτα κατὰ διαδοχὴν πατριαρχικοὺς ναοὺς τοῦ ἐν Ξυλοπόρτῃ ἁγίου Δημητρίου καὶ τοῦ ἐν Διπλοφαναρίῳ ἁγίου Γεωργίου. Κωνστάντιος Α' ὁ ἀπὸ Σιναίου ἀναφέρει ὅτι «πρὸς μνήμην ἄληστον τοῦ ἀφαιρεθέντος ναοῦ τῆς Παμμακαρίστου, τὸν τοῦ ἁγίου Δημητρίου τῇ ***ἐπικλήσει ταύτῃ τῇ ἱερᾷ ἐπευφήμησαν διὰ τὴν ἐν αὐτῷ κατατεθεῖσαν καὶ διασωθεῖσαν πάνσεπτον εἰκόνα τῆς Παμμακαρίστου***· καθώσπερ καὶ ὁ πατριάρχης Τιμόθεος μηκύνας τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Γεωργίου ***ἐπευφήμησε τῇ τῆς μητροπαρθένου κόρης Παμμακαρίστου ἐπικλήσει***». Πράγματι δὲ, ὡς ἀναφέρει καὶ Μελέτιος ὁ Ἀθηνῶν, ὁ πατριάρχης Τιμόθεος Β'. «τὸν ἐν τῷ νέῳ Πατριαρχείῳ ναὸν τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Γεωργίου ἀνοικοδομήσας ἐπηύξησε τῷ ,αχιδ'. τὸν ὁποῖον καὶ ***εἰς τιμὴν τῆς ἀειπαρθένου Μαρίας νὰ τιμᾶται ἐθέσπισεν, εἰς μνήμην δηλαδὴ τοῦ ἐν τῷ προτέρῳ πατριαρχείῳ ναοῦ τῆς Παμμακαρίστου***», ἐντειχισθέντος ἔμπροσθεν τῆς πύλης τοῦ ναοῦ καὶ σχετικοῦ ἐπιγράμματος, ἔχοντος κατὰ μεταγενεστέραν διόρθωσιν οὕτω:

---

[25]) Κατόπιν τούτου ἐπανορθοῦμεν ἄλλοτε διατυπωθεῖσαν ἡμετέραν γνώμην περὶ ἀφαιρέσεως ἀφ' ἡμῶν τῆς ἐν λόγῳ ἱερᾶς μονῆς κατ' Ἀπρίλιον ἢ Μάϊον 1586 (***Σ. Γερμανοῦ*** συμβολὴ κλπ. ὡς ἀνωτέρω σ. 53 σημ. 99).

« Δεῦτ' ἴτε, ὦ ποιμάντορες Ἑλλάδος ἠδὲ Ἀσίης,
εἰς σφέτερον ναὸν Μητροπαρθένου Μαρίης, ὃν
« Τιμόθεος, ποιμὴν Βύζαντος, δείματο Κούρῃ
« Κάμψατε τῷ πάντα γούνατα ἑσσαμένῳ ».
Θαργηλιῶνος, ἰνδικτιῶνος ιβ'. ͵ζρκβ'. ἔτος.

Ἐὰν ἡ θεσπισθεῖσα αὕτη μετονομασία τοῦ ἱ. ναοῦ τοῦ ἁγίου Γεωργίου εἰς ναὸν τῆς Παμμακαρίστου Θεοτόκου ἐξηκολούθησεν ἐφεξῆς ἀναγνωριζομένη ἐπισήμως ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας, οὐδὲν γνωρίζομεν, παρεκτὸς πληροφορίας τινὸς τοῦ Thoma Smith, ὅστις διατρίψας ἐν ΚΠόλει τῷ 1669 καὶ καταρτίσας κατάλογον τῶν ἐν αὐτῇ ἐκκλησιῶν ἐσημείου ἐπὶ κεφαλῆς πασῶν τούτων πρώτην **« τὴν πατριαρχικὴν ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου »** ὑπονοῶν ὑπὸ ταύτην τὸν πατριαρχικὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Γεωργίου. Μετὰ αἰῶνα καὶ πλέον, καὶ συγκεκριμένως μετὰ τὸ 1798, παράδοσίς τις ἐπευφήμει τὸ ἐν τῷ δεξιῷ κλίτει τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ **παρεκκλήσιον τῆς ἁγίας Εὐφημίας** καὶ ὡς **παρεκκλήσιον τῆς Παμμακαρίστου.** Κατ' Αὔγουστον 1904, ἐξ ἀποφάσεως πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς ὡρίσθη ὅπως τῇ τελετῇ τῆς Ἰνδίκτου (1 Σ/βρίου) προστεθῇ καὶ ὁ ἑορτασμὸς τῆς ἐν τῷ πατρ. ναῷ φυλαττομένης ἀρχαίας ταύτης καὶ θαυματουργοῦ ἱ. εἰκόνος τῆς Παμμακαρίστου, συνταχθείσης ἐπὶ τούτῳ καὶ ἰδιαιτέρας ἀκολουθίας [26]. Ἡ ὡς ἄνω ἀπόφασις τηρεῖται μετ' εὐλαβείας ἄχρι σήμερον, τοῦ χοροῦ τῶν ψαλτῶν ἀναμέλποντος κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐν ρυθμῷ εἰς ἦχον δ'. τὸ κάτωθι **ἀπολυτίκιον** τῆς Παμμακαρίστου:

« Πανήγυριν σήμερον ἐπιτελοῦμεν φαιδράν·
« ἰδοὺ γὰρ προτίθεται, ὦ Παμμακάριστε, εἰκών σου ἡ πάνσεπτος,
« ἣν περ καρδίας πόθῳ προσερχόμενοι πάντες, Δέσποινα, προσκυνοῦμεν,
« καὶ θερμῶς σοι βοῶμεν· ῥῦσαι ἡμᾶς κινδύνων καὶ περιστάσεων.

† Ο ΣΑΡΔΕΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΣ

---

26) **Χάμμερ** ἱστορία κλπ. ὡς ἀνωτ. τόμ. Ε'. 377 — **Μ. Γεδεὼν** χρονικὰ κλπ. σ. 71. 85. 93 106 και ἐν **Ἡμερολογίῳ Ἀνατολῆς** 1879 σ. 332 — **Σ. Σιδερίδου,** παρατηρήσεις εἰς τὴν πραγματείαν τοῦ Α. Π. Κεραμέως « ναοὶ τῆς ΚΠόλεως κατὰ τὸ 1593 καὶ 1604 » ἐν ΚΗ'. τόμῳ τοῦ περιοδ. Σ. Φ. Συλλόγου σ. 126. 130. 132. — **Ἐκκλ. Ἀλήθειαν** Β' 791 ἑξ. ΚΔ'. 404. 409. ΚΕ'. 362. 387. 409. 420. — **Ζ. Μαθᾶ,** ὡς ἀνωτ. 189 — **Σκ. Βυζαντίου** ὡς ἀνωτ. Α'. 570 — **Μελετίου Ἀθηνῶν** ἐκκλ. ἱστορία Γ'. 408. 429 — **Κ. Σάθα** βιογρ. κλπ. ὡς ἀνωτ. σ. 82. 93 — **Ἀρχ. Καλλ. Δελικάνη** πατρ. ἔγγραφα τόμ. Γ'. ΚΠολις 1905 σ. 10 — Κωνσταντίου Α'. τοῦ ἀπὸ Σιναίου ἐλάσσονας συγγραφὰς ὑπὸ **Θ. Μ. Ἀριστοκλέους.** ΚΠολις. 1866 σ. 345 ἑξ. — **Γεωργίου Σωτηρίου,** ἡ εἰκὼν τῆς Παμμακαρίστου, ἀνάτυπον ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν. 1933 — τοῦ **αὐτοῦ,** κειμήλια τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ἀθῆναι. 1938 σ. 23 ἑξ. — **Ἀκολουθία τοῦ ἑσπερινοῦ, τοῦ ὄρθρου καὶ τῆς λειτουργίας** τῆς ἑορτῆς τῆς Παμμακαρίστου. Ἐν ΚΠόλει. Πατρ. Τυπογρ. 1905.

ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ΝΑΖΙΑΝΖΗΝΟΥ

Τὰ ἔπη τοῦ Γρηγορίου δικαίως ὠνομάσθησαν Θρησκευτικαὶ Μελέται ὑπὸ τῆς κριτικῆς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, κατ' ἀναλογίαν πρὸς τὰς Ποιητικὰς Μελέτας τοῦ Λαμαρτίν. Μεταξὺ δὲ τῶν δύο τούτων εὐσεβῶν ποιητῶν παρετηρήθη ὀρθῶς ὅτι ὑφίσταται μεγάλη διαφορὰ ἐν γένει, οὐχ ἧττον ὅμως ἡ φαντασία τοῦ Γάλλου ποιητοῦ ἔχει πολλάκις παράδοξον οἰκειότητα πρὸς τὰ ἔπη τοῦ Γρηγορίου. Κατὰ τὸν Βιλεμαὶν « τινὰ τῶν ἐπῶν τούτων εἶναι πρόδρομοι τῶν θελκτικῶν στεναγμῶν τῆς μελαγχολικῆς μούσης τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, καίπερ ἀποπνέοντα πίστιν εἰσέτι νεαρὰν καὶ ἀφελῆ ἐν τῷ θορύβῳ αὐτῆς. Εἰς τὰ ἔπη ταῦτα ἐπανθεῖ ἐπαφρόδιτόν τι μῖγμα ἀφῃρημένων ἰδεῶν καὶ πραγματικῶν συγκινήσεων, γοητευτικὴ δὲ τις ἀντίθεσις τῶν καλλονῶν τῆς φύσεως πρὸς τὴν ταραχὴν τῆς καρδίας, ἥτις βασανιζομένη ὑπὸ τοῦ αἰνίγματος τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως ζητεῖ καταφύγιον ἐν τῇ πίστει. » Τας γραμμὰ. ταύτας χαράττων ὁ λίαν ἔμπειρος περὶ τὰ τοιαῦτα ζητήματα Βιλεμαίν, ὡρισμένως εἶχεν ὑπ' ὄψει τὸ ΙΔ' ἠθικὸν ποίημα τοῦ Γρηγορίου, τὸ ἐπιγραφόμενον Περὶ ἀνθρωπίνης φύσεως.

Κατὰ τὸν 'Ι. Μοσχάκην « τὰ ποιήματα τοῦ Γρηγορίου δὲν εἶναι ἀντάξια τῆς φήμης αὐτοῦ, πρῶτον διότι ἐποίησεν αὐτὰ ***ἐν βαθεῖ γήρατι***, ὅτε ἡ ποιητικὴ φαντασία συνήθως ἄρχεται καθεύδουσα καὶ δεύτερον διότι τὰ ποιήματα ταῦτα περιστρέφονται περὶ θεολογικὰ ζητήματα, εἶναι μελέται θρησκευτικαί, ἐποιήθησαν ἄρα ἐν λελογισμένῃ ἡσυχίᾳ καὶ κρίσει, τοῦθ' ὅπερ περικόπτει τὰ πτέρυγας τῆς ποιητικῆς φαντασίας. 'Εν τούτοις.... »

Εἶναι ἄξιον ἀπορίας πῶς ἐγράφη ὅτι ὁ Γρηγόριος συνέθεσε τὰ ποιήματά του ἐν βαθεῖ γήρατι, ἐνῷ εἶναι γνωστὸν ὅτι δὲν ἀπέθανεν εἰς βαθὺ γῆρας ἐκτὸς ἐὰν θεωρηθῇ βαθὺ γῆρας τὸ 60ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας, εἶνε δὲ ἐπίσης γνωστὸν ὅτι ἐγράφησαν τὰ ἔπη κατὰ τὰ ἓξ τελευταῖα ἔτη τῆς ζωῆς του, ἐγράφησαν ἄρα μεταξὺ τοῦ 55ου καὶ 61ου ἢ 62 ἔτους, ἅτινα δὲν δικαιολογοῦσι τὴν ἔκφρασιν « ἐποίησεν αὐτὰ ἐν βαθεῖ γήρατι. » 'Εκτὸς τούτου εἶναι ἀναντίρρητον ὅτι ὁ Γρηγόριος ἦτο πεπροικισμένος μὲ ποιητικὴν φαντασίαν, ἡ ὁποία κοσμεῖ κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν τοὺς εἰς πεζὸν λόγους του. 'Αλλ' ἂν ὁ ποιητὴς γεννᾶται πρέπει καὶ νὰ ἐκλίπῃ μόνον ὅταν ἀποθνήσκῃ. Δὲν ἀποθνήσκει τὸ ἔμφυτον ποιητικὸν τάλαντον τῆς φαντασίας ἐνόσῳ ζῇ ὁ ἄνθρωπος. 'Ο ποιητὴς συναποθνήσκει μετὰ τοῦ ἀνθρώπου. Κατὰ τὸ γῆρας, τὸ βαθὺ κυρίως, ἡ φαντασία βεβαίως ὑφίσταται συνήθως τὰς συνεπείας τῆς γενικῆς πτώσεως τῶν σωματικῶν καὶ πνευματικῶν δυνάμεων. « Ἡ ποιητικὴ φαντασία ἐν βαθεῖ γήρατι ἄρχεται καθεύδουσα », ἀλλ' ἐνίοτε ξυπνᾷ καὶ συνθέτει ἀριστουργήματα. Τοιοῦτο ἀριστούργημα δέχεται ὁ 'Ι. Μοσχάκης τὸ ΙΔον ἠθικὸν ποίημα τοῦ Γρηγορίου προσθέτων εἰς τὰ ἀνω-

τέρω «Ἐν τούτοις πολλὰ τῶν ποιημάτων τοῦ Γρηγορίου δὲν στεροῦνται ποιητικῆς ἐξάρσεως καὶ φαντασίας. Ἓν μάλιστα τούτων ὑπερέχει τῶν λοιπῶν πάντων κατά τε τὸ ὕψος καὶ τὴν δύναμιν.»

Τὰ 408 ἔπη εἰς 18000 στίχους περιλαμβανόμενα, δὲν ἔχουν ὅλα τὴν ἰδίαν φυσιογνωμίαν. Διαφέρουν κατὰ τὰ μέτρα κατὰ τὸ ποσὸν τῶν στίχων καὶ τὴν ποσότητα τῆς ποιητικῆς φαντασίας, ἡ ὁποία ὡς περιττὸν κόσμημα λείπει ἀπὸ τὰ 38 δογματικὰ ἔπη. Ἀπὸ τὰ ἄλλα δὲν λείπει κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, ἀναλόγως τοῦ περιεχομένου, τοῦ σκοποῦ καὶ τῆς διαθέσεως τοῦ γράφοντος. Εἰς τὴν λυρικὴν ποίησιν προπάντων ἡ διάθεσις τοῦ ποιητοῦ εἶναι ὁ πρώτιστος συντελεστὴς καὶ παράγων, ὅπως εἰς τὴν διδακτικὴν ἡ μόρφωσις, τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὰ αἰσθήματα τοῦ ποιητοῦ πρὸς τὸν εἰς ὃν καὶ δι᾿ ὃν γράφει. Τὸ δὲ ΙΔ΄ ἠθικὸν ποίημα τὸ ἐπιγραφόμενον Περὶ ἀνθρωπίνης φύσεως εἶναι λυρικὸν καὶ διδακτικόν. Εἰς αὐτὸ ἐπανθεῖ ἀρίστη φαντασία θαυμασίως ἐνηρμονισμένη μὲ βαθεῖαν φιλοσοφικὴν σκέψιν, καταλήγουσαν εἰς τὸ συμπέρασμα τῆς ἀναγκαιότητος τῆς πίστεως εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς καὶ τὴν ἀποδοχὴν τοῦ δόγματος τῆς αἰωνιότητος τοῦ ἀνθρώπου. Μῖγμα ἔξοχον Ὁμήρου, Θεοκρίτου, Ἡρακλείτου καὶ Εὐριπίδου. Ἡ ἀρχαία ποίησις καὶ φιλοσοφία διερχόμενα διὰ τῆς φαντασίας καὶ σκέψεως Χριστιανοῦ ποιητοῦ καὶ φιλοσόφου. Τεσσαράκοντα δύο στίχοι ἀποστάζοντες τὴν ἀρχαίαν καλλονὴν καὶ τὴν εὐαγγελικὴν σκέψιν. Γρηγοριανὸν ἀριστούργημα.

Οἱ πρῶτοι ἕνδεκα στίχοι περιγράφουν τὸ ρωμαντικὸν τοπίον ἐντὸς τοῦ ὁποίου μελαγχολῶν ἐφιλοσόφει ὁ ποιητής, ἢ ἐποίει ὁ φιλόσοφος.

Χθιζὸς ἐμοῖς ἀχέεσι τετρυμένος, οἶος ἀπ᾿ ἄλλων
ἥμην ἐν σκιερῷ ἄλσει, θυμὸν ἔδων.
Καὶ γάρ πως φιλέω τόδε φάρμακον ἐν παθέεσιν
αὐτὸς ἐμῷ θυμῷ προσλαλέειν ἀκέων.
Αὖραι δ᾿ ἐψιθύριζον ἅμ᾿ ὀρνιθέεσιν ἀοιδοῖς
καλὸν ἀπ᾿ ἀκρεμόνων κῶμα χαριζόμεναι
καὶ μάλα περ θυμῷ κεκαφηότι. Οἱ δ᾿ ἀπὸ δένδρων
στηθομελεῖς λιγυροὶ ἠελίοιο φίλοι
τέττιγες λαλαγεῦντες ὅλον κατεφώνεον ἄλσος.
Πὰρ δ᾿ ὕδωρ ψυχρὸν ἐγγὺς ἔκλυζε πόδας
ἦκα ῥέον δροσεροῖο δι᾿ ἄλσεος.

— Περίλυπος χθὲς καὶ περιαλγὴς ἐκαθήμην μόνος ὑπὸ τὴν σκιὰν πυκνοῦ δάσους. Διότι ἐν ὥραις θλίψεως συνηθίζω τὸ φάρμακον τῆς μοναξιᾶς ἐντὸς τῆς ὁποίας συνδιαλέγομαι πρὸς ἐμαυτόν. Αἱ αὖραι ψιθυρίζουσαι καὶ ἀναμιγνύουσαι τὸν ψίθυρον μὲ τὰ ᾄσματα τῶν πτηνῶν ἐχάριζον ἐκ τῶν ἄκρων κλώνων ὡραίαν ἀπόλαυσιν ὕπνου, μάλιστα εἰς ψυχὴν ἀγωνιῶσαν. Ἀπὸ τῶν δένδρων οἱ στηθομελεῖς λιγυροὶ φίλοι τοῦ ἡλίου, οἱ ἀδιακόπως

θορυβοῦντες τέττιγες, ἔκαμνον τὸ ἄλσος νὰ ἀντηχῇ. Ἠρέμα διὰ τοῦ δροσεροῦ δάσους ρέον παρ' ἐμὲ ὕδωρ ψυχρὸν ἔβρεχε τοὺς πόδας.

Αὐτὰρ ἔγωγε
τὼς ἐχόμην κρατερῶς ἄλγεος ὡς ἐχόμην.
Τῶν μὲν γὰρ οὐκ ἀλέγιζον, ἐπεὶ νόος, εὖ τε πυκασθῇ
ἄλγεσιν οὐκ ἐθέλει τέρψιος ἀντιάειν.
Αὐτὸς δὲ στροφάλιγξιν ἑλισσομένοιο νόοιο
τοίην ἀντιπάλων δῆριν ἔχων ἐπέων.

— Ἀλλ' ἐγὼ κρατερῶς κατειχόμην ὑπὸ τῆς θλίψεως. Δὲν εἶχον ἐνδιαφέρον καὶ δὲν μὲ συνεκίνουν αἱ καλλοναὶ τοῦ δάσους, διότι ἡ βαρυαλγοῦσα ψυχὴ δὲν ζητεῖ τέρψεων ἀπολαύσεις. Καὶ μέσα εἰς τὰς συστροφὰς τῶν ἑλισσομένων διαλογισμῶν μου ἐγίνετο ἡ ἑξῆς μάχη μεταξὺ ἀντιπάλων σκέψεων:

Τίς γενόμην, τίς δ' εἰμι, τί δ' ἔσσομαι; Οὐ σάφα οἶδα.
Οὐδὲ μὲν ὅστις ἐμοῦ πλειότερος σοφίην.
Ἀλλ' αὐτὸς νεφέλῃ κεκαλυμμένος ἔνθα καὶ ἔνθα
πλάζομαι οὐδὲν ἔχων οὐδ' ὄναρ ὧν ποθέω.
Πάντες γὰρ χθαμαλοὶ καὶ ἀλήμονες, οἷοι παχείης
σαρκὸς ἐπικρέμαται κυανέα νεφέλη.
Κεῖνος δ' ἐστιν ἐμοῖο σοφώτερος, ὃς πλέον ἄλλων
ἤπαφεν ἧς κραδίης ψεῦδος ἑτοιμολόγον.

— Τί ἤμην, τίς εἶμαι καὶ τί θὰ εἶμαι; Δὲν γνωρίζω σαφῶς οὔτε ἐγὼ οὔτε ὁ σοφώτερός μου. Ὑπὸ νεφέλης κεκαλυμμένος πλανῶμαι τῇδε κακεῖσε μὴ κατέχων οὔτε τὸ ὄνειρον τῆς ποθητῆς ἀληθείας περὶ τῆς ὑπάρξεώς μου. Διότι χαμαίζηλοι καὶ ἠπατημένοι εἴμεθα ὅσοι φέρομεν τὸ πάχος τῆς σαρκός, ὡς κάλυμμα πυκνῆς νεφέλης. Καὶ σοφώτερός μου εἶναι ὅστις περισσότερον τῶν ἄλλων ἀπατᾶται ὑπὸ τοῦ προχειρολογοῦντος ψεύδους τῆς καρδίας του.

Εἰμί. Φράζε τί τοῦτο; Τὸ μὲν παρέθρεξεν ἐμοῖο
ἄλλο δὲ νῦν τελέθω, ἄλλ' ἔσομαι, εἴ γ' ἔσομαι.
Ἔμπεδον οὐδέν. Ἔγω γε ρόος θολεροῦ ποταμοῖο
αἰὲν ἐπερχόμενος, ἑσταὸς οὐδὲν ἔχων.
Τίπτε τῶνδ' ἐρέεις; Τί δέ σοι πλέον εἰμί, δίδαξον.
Καὶ νῦν τῇδε μένων δέρκεο μή σε φύγω.
Οὔτε δὶς ὅν τοπάροιθε ρόον ποταμοῖο περήσεις
ἔμπαλιν, οὔτε βροτὸν ὄψεαι ὅν τὸ πάρος.

— Ὑπάρχω! Ἀλλ' εἰπέ μοι τί ἐστιν ἀνθρώπου ὕπαρξις; Μέρος τῆς ὑπάρξεώς μου παρῆλθεν, ἄλλο δὲ τώρα εἶμαι καὶ ἄλλο θὰ γίνω, ἐὰν γίνω. Τίποτε τὸ σταθερόν! Ὁμοιάζω ρεῦμα ταχὺ θολοῦ ποταμοῦ ἀεικίνητον καὶ ἄστατον. Τί λέγεις εἰς αὐτὰ καὶ τί περισσότερον εἶμαι δίδαξον ἐὰν γνωρίζῃς. Καὶ τώρα ἐδῶ ἱστάμενος κύτταζε νὰ μὴ σοῦ φύγω! Διότι οὔτε δύο

φορὰς περνᾷς τὸ ἴδιον ρεῦμα ποταμοῦ, οὔτε βλέπεις δὶς τὸν ἴδιον ἄνθρωπον!

Ἦν πάρος ἐν χροΐ πατρός ἔπειτα μ' ἐδέξατο μήτηρ
ξυνὸν δ' ἀμφοτέρων. Ἔνθεν ἔπειτα κρέας
ἄκριτον ἄβροτον αἶσχος ἀνείδεον οὔτε λόγοΝου
οὔτε νόου μετέχον, μητέρα τύμβον ἔχον.
Δίς ταφέες, ζώοντες ἐπὶ φθορᾷ. Ἦν γὰρ ὁδεύω
ζωήν, τήνδ' ὁρόω τῶν ἐτέων δαπάνων
ἥ μοι γῆρας ἔχευεν ὀλοίιον Εἰ δέ με κεῖθι
αἰὼν οὐ φθινύθων δέξεται, οἷα φάτις,
φράζεο μὴ ζωὴ μέν ἔχῃ μόρον, ἡ δὲ τελευτή
ζωὴ σοί γε πέλῃ ἔμπαλιν ἢ δοκέεις.

— Πρὶν γεννηθῶ ἤμην ἐνσωματωμένος ἐν τῷ πατρί μου, ἔπειτα μὲ ἐδέχθη ἡ μήτηρ, ἐπλάσθην ἐξ ἀμφοτέρων. Ἔπειτα ἔγινα σάρξ συγκεχυμένη, ἀμφίβολος ἔρημος, ὄν μὴ ἔχον εἶδος καὶ κάλλος, ἀμέτοχον νοῦ καὶ λόγου, θαμμένον ἐντὸς τῆς μητρικῆς κοιλίας. Οὕτω φέροντες ὕπαρξιν κειμένην μεταξὺ δύο τάφων, ζῶμεν διὰ νὰ ἀποθάνωμεν! Διότι τὴν ἥν ὁδεύω ζωὴν θεωρῶ δαπάνην τῶν ἐτῶν μου. Ἡ ζωὴ συνίσταται ἐκ τῆς δαπανης τῶν ἡμερῶν ἡ ὁποία μοὶ ἐπέφερε τὸ ὀλέθριον γῆρας. Ἀλλ' ἀφοῦ ἡ αἰωνιότης θὰ μὲ δεχθῇ, ὡς λέγουσι, σκέψου μήπως, ἀντιστρόφως πρὸς ὅτι νομίζεις, ἡ μὲν ζωὴ ἐνέχῃ θάνατον, ὁ δὲ θάνατος εἶναι ἡ ζωή!

Ἀπὸ τοῦ 12ου μέχρι τοῦ 25ου στίχου ὁ ποιητὴς ἀδιαφορῶν πρὸς τὰ περὶ αὐτὸν κάλλη τοῦ δάσους μεταβάλλεται εἰς φιλόσοφον. Ἡ ἰδέα ὅτι ἐγήρασε καὶ πλησιάζει νὰ ἀποχαιρετήσῃ τὸν κόσμον τὸν ὠθεῖ νὰ ἐξετάσῃ τὸ ἄλυτον πρόβλημα τῆς ὑπάρξεώς του. Μελαγχολεῖ ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ὡραίαν φύσιν τὴν ὁποίαν βλέπει χωρὶς νὰ γνωρίζῃ πόθεν ἦλθεν ὁ ἴδιος καὶ ποῦ ὑπάγει διότι ἡ σάρξ ὡς πυκνὴ νεφέλη ἐμποδίζει τὴν ὄψιν τοῦ ἡλίου τῆς ἀληθείας. Αὕτη εἶναι ἡ μεγίστη δυστυχία τοῦ ἀνθρώπου!

Ἀπὸ τοῦ 25ου στίχου ὁ φιλοσοφῶν ποιητὴς ἐπανέρχεται ζωηρότερον εἰς τὰς ἀπορίας του καὶ ἀμφιβάλλει ἂν πρέπῃ νὰ ὀνομασθῇ ζωὴ ἡ ζωὴ αὐτὴ ἡ ὁποία εἶναι ἁπλούστατα φθορὰ συνεχής, πορεία πρὸς τὸν θάνατον ἀδιάκοπος. Ἀλλὰ ἂν ἡ ζωὴ αὐτὴ ἄγει εἰς τὸν θάνατον διατὶ νὰ μὴ ὑποθέσωμεν καὶ ὅτι ὁ θάνατος ἄγει εἰς τὴν ζωήν; Ἀφοῦ ἡ ἐπίγειος ζωὴ εἶναι ἀρχὴ φθορᾶς, διατὶ ὁ θάνατος νὰ μὴ εἶναι ἀπαρχὴ ἀφθάρτου ζωῆς;

Ὑποθέτω ὅτι ὁ Καρτέσιος ἀνέγνωσε μὲ προσοχὴν τὸ ποίημα τοῦτο τοῦ Γρηγορίου πρὶν θέσῃ τὴν ἀρχὴν τοῦ φιλοσοφικοῦ του συστήματος. Ὁ Γρηγόριος δέχεται ὅτι ὑπάρχει, ἀλλ' ἀγνοεῖ τί ἐστι τοῦτο, διὰ νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν ἔρευναν. Ὁ Καρτέσιος ἀρχίζει τὰς ἀμφιβολίας του ἀπὸ τὸ ἂν ὑπάρχῃ καὶ ἐρευνῶν καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὑπάρχει διότι σκέπτεται. Cogito ergo sum. Σκέπτομαι ἄρα ὑπάρχω.

† Ο ΕΛΑΙΑΣ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΣ

ΚΑΝΟΝΕΣ ΚΑΙ ΟΔΗΓΙΑΙ ΠΡΟΣ ΚΑΤΑΡΤΙΣΜΟΝ ΤΩΝ ΠΑΣΧΑΛΙΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Ὡσαύτως, ἵνα εὕρωμεν τὴν ἑβδομάδα καὶ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν πίπτει ἡ ἑορτὴ τοῦ εὐαγγελισμοῦ τοῦ ἔτους 1983, ἐπειδὴ τὸ ἅγιον πάσχα τοῦ ἔτους 1983 τελεῖται τῇ 8 μαΐου, προστίθεμεν τὰς ἀπὸ τῆς 25 μαρτίου μέχρι τῆς 8 μαΐου συμπεριλαμβανομένας ἡμέρας, καὶ εὑρίσκομεν ἄθροισμα·

μαρ. ἀπρ. μαΐ. ἄθρ.
6 + 30 + 8 = 44

Διαιροῦντες τὸ 44 διὰ τοῦ 7 εὑρίσκομεν πηλίκον μὲν 6, ὑπόλοιπον δὲ 2. Ἀφαιροῦντες μὲν τὸ πηλίκον 6 ἀπὸ 7, εὑρίσκομεν διαφοράν·

7 — 6 = 1 = α'. ἑβδομάς.

Ἀφαιροῦντες δὲ τὸ ὑπόλοιπον 2 ἀπὸ 8, εὑρίσκομεν διαφοράν

8 — 2 = 6 = ς'. = παρασκευή.

Ἡ ἑορτὴ λοιπὸν τοῦ θείου εὐαγγελισμοῦ τοῦ ἔτους 1983 πίπτει τῇ ς' τῆς α'. ἑβδομάδος τῶν νηστειῶν, δηλ. πίπτει τῇ παρασκευῇ τῆς καθαρᾶς ἑβδομάδος.

Ὡσαύτως, ἵνα εὕρωμεν τὴν ἑβδομάδα καὶ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν πίπτει ἡ ἑορτὴ τοῦ εὐαγγελισμοῦ τοῦ ἔτους 1984, ἐπειδὴ τὸ ἅγιον πάσχα τοῦ ἔτους 1984 τελεῖται τῇ 22 ἀπριλίου, προστίθεμεν τὰς ἀπὸ τῆς 25 μαρτίου μέχρι τῆς 22 ἀπριλίου συμπεριλαμβανομένας ἡμέρας, καὶ εὑρίσκομεν ἄθροισμα·

μαρ. ἀπρ ἄθρ.
6 + 22 = 28

Διαιροῦντες τὸ 28 διὰ τοῦ 7, εὑρίσκομεν πηλίκον μὲν 4, ὑπόλοιπον δὲ 0 = 7. Ἀφαιροῦντες μὲν τὸ πηλίκον 4 ἀπὸ 7, εὑρίσκομεν διαφοράν.

7 — 4 = 3 = γ'. ἑβδομάς.

Ἀφαιροῦντες δὲ τὸ 0 = 7 ἀπὸ 8, εὑρίσκομεν διαφοράν.

8 — 7 = 1 = α'. κυριακή.

Ἡ ἑορτὴ λοιπὸν τοῦ θείου εὐαγγελισμοῦ τοῦ ἔτους 1984 πίπτει τῇ κυριακῇ τῆς γ'. ἑβδομάδος, δηλ. τῇ κυριακῇ τῆς σταυροπροσκυνήσεως.

ΚΑΝΩΝ ΙΒ΄

ΙΝΔΙΚΤΙΩΝ

Ἵνα εὕρωμεν τὴν ἰνδικτιῶνα ἔτους τινὸς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1900 καὶ ἑξῆς, ἀπὸ τοῦ δεδομένου ἔτους ἀφαιροῦμεν 1902, καὶ τὴν προκύπτουσαν διαφορὰν διαιροῦμεν διὰ τοῦ 15, καὶ λαμβάνομεν τὸ ὑπόλοιπον, ὅπερ δεικνύει τὴν ἰνδικτιῶνα τοῦ δεδομένου ἔτους.

Οὕτως ἵνα εὕρωμεν τὴν ἰνδικτιῶνα τοῦ ἔτους 1940 ἀφαιροῦμεν ἀπ' αὐτοῦ 1902 καὶ εὑρίσκομεν διαφοράν·

$$1940 - 1902 = 38$$

ἣν διαιροῦντες διὰ τοῦ 15 εὑρίσκομεν ὑπόλοιπον 8, ὅπερ δεικνύει ὅτι ἡ ἰνδικτιὼν τοῦ ἔτους 1940 ἐστὶν η΄.

Ἡ ἰνδικτιὼν ἄρχεται τῇ 1 σεπτεμβρίου καὶ ποιεῖται χρῆσιν αὐτῆς μόνον τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.

ΠΕΡΙ ΕΥΑΓΓΕΛΙΩΝ

Εὐαγγέλια τῆς λειτουργίας τῶν κυριακῶν γνωστά εἰσι ταῦτα

α΄.) Τὰ εὐαγγέλια τῶν κυριακῶν ἀπὸ τῆς κυριακῆς τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου μέχρι τῆς κυριακῆς τῶν ἁγίων πάντων.

β΄) Τὰ εὐαγγέλια τῶν κυριακῶν πρὸ καὶ μετὰ τὴν ὕψωσιν, πρὸ καὶ μετὰ τὴν χριστουγέννησιν, πρὸ καὶ μετὰ τὰ φῶτα.

γ΄) Τὰ εὐαγγέλια τῶν κυριακῶν, καθ' ἃς συμπίπτουσιν αἱ ἑορταὶ τῆς κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου, τῶν εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου, τῆς Ὑπαπαντῆς καὶ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ.

δ΄) Τὰ εὐαγγέλια τῶν κυριακῶν, καθ' ἃς συμπίπτουσιν αἱ μνῆμαι τῶν τεσσάρων εὐαγγελιστῶν, Ματθαίου, Μάρκου, Λουκᾶ καὶ Ἰωάννου, ἡ μνήμη Πέτρου καὶ Παύλου 29 ἰουνίου, τῶν δώδεκα ἀποστόλων 30 ἰουνίου, τοῦ Προδρόμου 29 αὐγούστου καὶ 7 ἰανουαρίου, καὶ Ἀνδρέου τοῦ πρωτοκλήτου 30 νοεμβρίου, διότι ἐν ταῖς κυριακαῖς ταύταις ἀναγινώσκονται τὰ εὐαγγέλια τῶν ἁγίων.

Πάντα τὰ εὐαγγέλια τῶν κυριακῶν τούτων εἰσὶ γνωστά, διότι σημειοῦσι ταῦτα τὸ τριῴδιον, τὸ πεντηκοστάριον, τὰ μηναῖα καὶ τὸ τυπικὸν τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ὅπερ σημειοῖ καὶ πᾶσαν ἐξαίρεσιν.

Ἐπίσης ὡς γνωστὰ δύνανται νὰ θεωρηθῶσι καὶ τὰ εὐαγγέλια τῶν κυριακῶν τῆς περιόδου τοῦ Ματθαίου ἀπὸ τῆς κυριακῆς τῶν ἁγίων πάντων μέχρι τῆς κυριακῆς πρὸ τῆς ὑψώσεως, διότι εὐκόλως εὑρίσκονται διὰ τοῦ **Ε΄. κανόνος. Σημ.** σελ. 270.

Τὰ μόνα εὐαγγέλια τῶν κυριακῶν, ἅτινα περιάγουσιν εἰς σύγχυσιν καὶ ἀμηχανίαν τοὺς ἱερεῖς, εἰσὶ τὰ εὐαγγέλια τῶν κυριακῶν τοῦ εὐαγγε-

λιστοῦ Λουκᾶ ἀπὸ τῆς κυριακῆς μετὰ τὴν ὕψωσιν μέχρι τῆς κυριακῆς πρὸ τῆς Χριστοῦ γεννήσεως, καὶ τὰ εὐαγγέλια τῶν κυριακῶν ἀπὸ τῆς κυριακῆς μετὰ τὰ φῶτα μέχρι τῆς κυριακῆς τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου. Πρὸς εὐκολίαν τῶν ἱερέων παρατίθεμεν τὰ εὐαγγέλια τοῦ Λουκᾶ ἐν τοῖς κατωτέρω πίναξι.

ΠΙΝΑΞ Α'.

Σεπτέμβριος		*Ὀκτώβριος*				*Νοέμβριος*					*Δεκέμβριος*		
21	28	5	12	19	26	2	9	16	23	30	7	14	21
Κυριακὴ μετὰ τὴν Ὕψωσιν	α'	β'	δ'	γ'	ς'	ε'	ζ'	—	θ'	—	ι'	ια'	Κυρ. πρὸ τῆς Χρ. γεννήσεως
20	27	4	11	18	25	1	8	15	22	29	6	13	20
Κυριακὴ μετὰ τὴν Ὕψωσιν	α'	β'	δ'	—	ς'	ε'	ζ'	η'	θ'	ιγ'	ι'	ια'	Κυρ πρὸ τῆς Χρ. γεννήσεως
Φυσικὴ σειρὰ τῶν κυριακ.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

ΠΙΝΑΞ Β'.

Σεπτέμβριος		*Ὀκτώβριος*					*Νοέμβριος*				*Δεκέμβριος*		
19	26	3	10	17	24	31	7	14	21	28	5	12	19
Κυριακὴ μετὰ τὴν Ὕψωσιν	—	β'	γ'	δ'	ς'	ε'	ζ'	η'	—	ιγ'	ι'	ια'	Κυρ. πρὸ τῆς Χρ. γεννήσεως
18	25	2	9	16	23	30	6	13	20	27	4	11	18
Κυριακὴ μετὰ τὴν Ὕψωσιν	α'	β'	γ'	δ'	ς'	ε'	ζ'	η'	θ'	ιγ'	ι'	ια'	Κυρ. πρὸ τῆς Χρ. γεννήσεως
Φυσικὴ σειρὰ τῶν κυριακ.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

ΠΙΝΑΞ Γ'.

Σεπτέμβριος		*Ὀκτώβριος*					*Νοέμβριος*				*Δεκέμβριος*			
17	24	1	8	15	22	29	5	12	19	26	3	10	17	24
Κυριακὴ μετὰ τὴν Ὕψωσιν	α'	β'	γ'	δ'	ς'	ζ'	ε'	η'	θ'	ιγ'	ιδ'	ι'	ια'	Κυρ. πρὸ τῆς Χρ. γεννήσ.
Φυσικὴ σειρὰ τῶν κυριακ.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

ΠΙΝΑΞ Δ'.

Σεπτέμβριος			*Ὀκτώβριος*				*Νοέμβριος*				*Δεκέμβριος*			
16	23	30	7	14	21	28	4	11	18	25	2	9	16	23
Κυριακὴ μετὰ τὴν Ὕψωσιν	α'	β'	γ'	δ'	ς'	ζ'	ε'	η'	θ'	ιγ'	ιδ'	ι'	ια'	Κυρ. πρὸ τῆς Χρ. γεννήσ.
15	22	29	6	13	20	27	3	10	17	24	1	8	15	22
Κυριακὴ μετὰ τὴν Ὕψωσιν	α'	β'	γ'	δ'	ς'	ζ'	ε'	η'	θ'	ιγ'	ιδ'	ι'	ια'	Κυρ. πρὸ τῆς Χρ. γεννήσ.
Φυσικὴ σειρὰ τῶν κυριακ.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

Κάτωθεν εκάστης ημερομηνίας υπάρχει τὸ εὐαγγέλιον τῆς κυριακῆς, ὅπερ θὰ ἀναγνωσθῇ. Οὕτως, ἐὰν ἡ 12 ὀκτωβρίου οἱουδήποτε ἔτους πέσῃ ἐν ἡμέρᾳ κυριακῇ, θὰ ἀναγνωσθῇ κατ᾽ αὐτὴν ἐν τῇ λειτουργίᾳ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δ'. κυριακῆς τοῦ Λουκᾶ. Πίναξ Α'.

Ἐὰν ἡ 30 ὀκτωβρίου πέσῃ ἐν ἡμέρα κυριακῇ, θὰ ἀναγνωσθῇ κατ' αὐτὴν ἐν τῇ λειτουργίᾳ τὸ εὐαγγέλιον τῆς ε'. κυριακῆς τοῦ Λουκᾶ. Πίναξ Β'.

Ἐὰν ἡ 12 νοεμβρίου πέσῃ ἐν ἡμέρᾳ κυριακῇ, θὰ ἀναγνωσθῇ κατ' αὐτὴν ἐν τῇ λετουργίᾳ τὸ εὐαγγέλιον τῆς η'. κυριακῆς τοῦ Λουκᾶ. Πίναξ Γ'.

Ἐὰν ἡ 1, 2, καὶ 3 δεκεμβρίου πέσωσιν ἐν ἡμέρᾳ κυριακῇ, θὰ ἀναγνωσθῇ κατ' αὐτὰς ἐν τῇ λειτουργίᾳ τὸ εὐαγγέλιον τῆς ιδ'. κυριακῆς τοῦ Λουκᾶ. Πίναξ Γ'. καὶ Δ'. Ἐὰν ὅμως τὸ Πάσχα τοῦ ἔτους ἐκείνου πίπτῃ ἀπὸ τῆς 21 ἀπριλίου μέχρι τῆς 8 μαΐου, ἀντὶ τοῦ εὐαγγελίου τῆς ιδ'. κυριακῆς τοῦ Λουκᾶ ἀναγινώσκεται τὸ εὐαγγέλιον τῆς ις'. κυριακῆς τοῦ Ματθαίου.

Ἐὰν ἡ 18 ὀκτωβρίου πέσῃ ἐν ἡμέρᾳ κυριακῇ, θὰ ἀναγνωσθῇ κατ' αὐτὴν ἐν τῇ λειτουργίᾳ τὸ εὐαγγέλιον τῆς μνήμης τοῦ εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ. Πίναξ Α'.

Ἐὰν ἡ 26 σεπτεμβρίου πέσῃ ἐν ἡμέρᾳ κυριακῇ, θὰ ἀναγνωσθῇ κατ' αὐτὴν ἐν τῇ λειτουργίᾳ τὸ εὐαγγέλιον τῆς μνήμης τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου. Πίναξ Β'.

Ἡ τελευταία ὁριζοντία σειρὰ ἑκάστου πίνακος περιέχει τὴν φυσικὴν ἀριθμητικὴν σειρὰν τῶν κυριακῶν καὶ χρησιμεύει πρὸς ὁδηγίαν τῶν ἱερέων διὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν εὐαγγγελίων τῶν καθημερινῶν ἡμερῶν· διότι μόνον τὰ εὐαγγέλια τῶν κυριακῶν τοῦ Λουκᾶ μεταπηδῶσιν, οὐχὶ δὲ καὶ τὰ εὐαγγέλια τῶν καθημερινῶν ἡμερῶν· ταῦτα ἀκολουθοῦσι τὴν φυσικὴν ἀριθμητικὴν σειρὰν τῶν ἑβδομάδων.

Ὅταν ἡ ἑορτὴ τῶν Χριστουγέννων πέσῃ ἐν ἡμέρᾳ παρασκευῇ, τῇ ἐπαύριον τῷ σαββάτῳ, ἀπόστολος καὶ εὐαγγέλιον λέγονται τοῦ σαββάτου μετὰ τὴν Χριστοῦ γέννησιν.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ ΚΑΙ ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ

ἀναγινωσκόμενα εἰς τὰς Κυριακὰς μετὰ τὰ Φῶτα.

Ὅταν τὸ ἅγιον πάσχα πίπτῃ τῇ 28, 29, 30 ἀπριλίου καὶ τῇ 1,2,3 μαΐου, ἐκ τῶν εὐαγγελίων τῶν 16 κυριακῶν τοῦ Ματθαίου, ἀναγινώσκονται μόνον τῶν 11 κυριακῶν τὰ εὐαγγέλια.

Ὅταν τὸ ἅγιον πάσχα πίπτῃ τῇ 4, 5, 6, 7, 8 μαΐου, ἀναγινώσκονται 10 μόνον κυριακῶν εὐαγγέλια τοῦ Ματθαίου, τῶν κυριακῶν ια'. ιβ.' ιγ'. ιδ'. καὶ ιε' τὰ εὐαγγέλια χάνονται, διὰ τὸ μὴ ὑπάρχειν ἄλλας κυρια-

κὰς μέχρι τῆς κυριακῆς πρὸ τῆς Ὑψώσεως. Διὰ τοῦτο, ὅταν τὸ ἅγιον πάσχα ἦνε ὄψιμον καὶ μεσολαβῶσι πολλαὶ κυριακαὶ μεταξὺ τῆς κυριακῆς μετὰ τὰ φῶτα καὶ τῆς κυριακῆς τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου, ἀναγινώσκομεν κατ' αὐτὰς εὐαγγέλια ἐκ τῶν παραλειπομένων κυριακῶν τοῦ Ματθαίου, ὡς φαίνεται ἐν τοῖς κατωτέρω πίναξιν. Τυπικὸν Μεγάλης Ἐκκλησίας. σελ. 157. Σημείωσις περὶ ἀποστόλου καὶ εὐαγγελίου.

Ὅταν τὸ ἅγιον πάσχα πίπτῃ τῇ 8,7,6* μαΐου, μεταξὺ τῆς κυριακῆς μετὰ τὰ φῶτα καὶ τῆς κυριακῆς τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου μεσολαβοῦσιν 6 κυριακαί, καθ' ἃς ἀναγινώσκονται τὰ ἐν τῷ πίνακι 1 σημειούμενα εὐαγγέλια καὶ ἀπόστολοι.

ΠΙΝΑΞ 1.

Τὸ ἅγιον πάσχα τῇ 8, 7, 6,* μαΐου.		
	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ
	Κυρ. — μετὰ τὰ φῶτα	Κυρ. — μετὰ τὰ φῶτα
1	Κυρ. ιβ' Λουκᾶ, τῶν 10 λεπρῶν	Κυρ. κθ'
2	Κυρ. ιδ' Λουκᾶ, τοῦ τυφλοῦ	Κυρ. λα'
3	Κυρ. ια' Ματθ. τοῦ ὀφειλ. τῶν μ. ταλ.	Κυρ. ια'
4	Κυρ. ιγ' Ματθ. τοῦ ἀμπελῶνος	Κυρ. ιγ'
5	Κυρ. ιε' Λουκᾶ τοῦ Ζακχαίου	Κυρ. λβ'
6	Κυρ. ιζ' Ματθ. τῆς Χαναναίας	Κυρ. ιζ'
	Κυρ. ις' Λουκᾶ, τοῦ τελ. καὶ φαρισ.	Κυρ. λγ'. τοῦ τελ καὶ φαρισ.

Ὅταν τὸ ἅγιον πάσχα πίπτῃ τῇ 6, 5, 4, 3, 2, 1 μαΐου, 30, 29*, ἀπριλίου μεταξὺ τῆς κυριακῆς μετὰ τὰ φῶτα καὶ τῆς κυριακῆς τοῦ τελώνου καὶ φαρισαίου μεσολαβοῦσι 5 κυριακαί, καθ' ἃς ἀναγινώσκονται τὰ ἐν τῷ πίνακι 2 εὐαγγέλια καὶ ἀπόστολοι.

ΠΙΝΑΞ 2.

Τὸ ἅγιον πάσχα τῇ 6, 5, 4, 3, 2, 1, μαΐου, 30 29*, ἀπριλίου		
	ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΑΠΟΣΤΟΛΟΙ
	Κυρ. — μετὰ τὰ φῶτα.	Κυρ. — μετὰ τὰ φῶτα.
1	Κυρ. ιβ' Λουκᾶ, τῶν 10 λεπρῶν.	Κυρ. κθ'
2	Κυρ. ιδ' Λουκᾶ, τοῦ τυφλοῦ.	Κυρ. λα'
3	Κυρ. ιγ' Ματθ. τοῦ ἀμπελῶνος.	Κυρ. ιγ'
4	Κυρ. ιε' Λουκᾶ, τοῦ Ζακχαίου.	Κυρ. λβ'
5	Κυρ. ιζ' Ματθ. τῆς Χαναναίας.	Κυρ. ιζ'
	Κυρ. ις' Λουκᾶ, τοῦ τελ. καὶ φαρισ.	Κυρ. λγ'. τοῦ τελ. καὶ φαρισ.

(Συνεχίζεται)

† Ο ΛΕΥΚΗΣ ΠΑΓΚΡΑΤΙΟΣ

*) Ὅταν τὸ ἔτος τοῦ πάσχα τούτου ἦνε δίσεκτον

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ

Τὰ ὀνομαστήρια τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

Κατὰ τὸ παρὸν ἔτος ἡ Α. Θ. Παναγιότης δὲν ἑώρτασεν ἐπισήμως τὰ ὀνομαστήρια Αὐτῆς (13 τοῦ μ.). Οὐχ ἧττον ἡ πρὸς τὸ σεπτὸν Αὐτῆς πρόσωπον βαθεῖα ἀφοσίωσις καὶ ὁ σεβασμὸς κλήρου καὶ λαοῦ δὲν ἔλειψεν ἵνα ἐκδηλωθῇ περιτράνως. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης παρηκολούθησεν, ἱσταμένη ἐν τῷ ἱερῷ Βήματι, τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἑσπερινοῦ, ὡς καὶ τὴν θείαν λειτουργίαν ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ **ἁγίου ἱερομάρτυρος διακόνου Βενιαμὶν τοῦ ἐν Περσίδι**, ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ, τελεσθείσας ὑπὸ τοῦ πανοσιολογ. Μ. Ἀρχιμανδρίτου μετὰ τοῦ πανοσιολογ. Δευτερεύοντος τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων, τοῦ πανοσιολογ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου ἱσταμένου ἐν τῷ οἰκείῳ στασιδίῳ.

Τὴν Α. Θ. Παναγιότητα, ἀνελθοῦσαν ἐκ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ εἰς τὰ ἰδιαίτερα Αὐτῆς Δώματα, ἐπεσκέφθησαν ἐν σώματι καὶ ὑπέβαλον τὰ συγχαρητήρια αὐτῶν οἱ σεβ. Μητροπολῖται: Χαλκηδόνος, Δέρκων, Προύσης, Πριγκηπονήσων, Σάρδεων καὶ Πισιδίας, Ἡλιουπόλεως καὶ Θείρων, Ἴμβρου καὶ Τενέδου, Θεοδωρουπόλεως, Εἰρηνουπόλεως, Λαοδικείας, Φιλαδελφείας καὶ Αἴνου. Ἐν συνεχείᾳ προσῆλθον ἐν σώματι καὶ ὑπέβαλον τὰ σέβη αὐτῶν ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ πανοσιολογ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου οἱ τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ ὑπάλληλοι, τὰ μέλη τῆς Π. Κ. Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς, οἱ θεοφ. Ἐπίσκοποι καὶ ὁ λοιπὸς ἱερὸς κλῆρος τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, οἱ ὀφφικιάλοι τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰ μέλη τοῦ Νομικοῦ Συμβουλίου τῶν Πατριαρχείων. Ἰδιαιτέρως προσῆλθον καὶ ὑπέβαλον τὰ σέβη αὐτῶν ὁ ἐντιμ. ἔπαρχος Φαναρίου κ. Nazmi μετὰ τοῦ ἀρχιαστυνόμου Φαναρίου, ὁ ἐντιμ. Γενικὸς Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος ἐνταῦθα κ. Γ. Κούστας μετὰ τοῦ Ὑποπροξένου ἐντιμ. κ. Θ. Γρίβα, ὁ σέρβος ἐνταῦθα Πρωθιερεὺς αἰδεσιμολ. κ. Πέτρος Χαϊδούκοβιτς, ὁ Ἀγγλικανὸς Πρωθιερεὺς αἰδεσιμολ. κ. Αὐγουστῖνος Ὄκλεϋ, ὁ Πρόεδρος τῆς Κεντρικῆς Ἐφορίας Σταυροδρομίου κ. Ν. Σγουρίδης καὶ τὸ Προεδρεῖον τῆς Ἑλληνικῆς Ἑνώσεως, δι' ὅλης δὲ τῆς ἡμέρας προσελθόντες εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐνεγράφησαν εἰς τὸ ἐπὶ τούτῳ ἀνοιγὲν βιβλίον αἱ τῶν ἐνοριῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἐπιτροπαὶ καὶ Ἐφορίαι καὶ πλεῖστα ἐκ τῶν ἐπιλέκτων μελῶν τῆς ἐνταῦθα κοινωνίας.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐπὶ τῇ αὐτῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἑορτῆς τοῦ σεπτοῦ Αὐτῆς ὀνόματος ἐδέχθη τηλεγραφικῶς ἢ διὰ γραμμάτων τὰ συγχαρητήρια τῶν Μακαριωτάτων Πατριαρχῶν καὶ Προέδρων τῶν ἁγιωτάτων Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, τῆς Ἱεραρχίας τοῦ Θρόνου καὶ πολλῶν Κοινοτήτων καὶ ὁμογενῶν τοῦ Ἐξωτερικοῦ.

Πατριαρχικαὶ χοροστασίαι.

Κατὰ τὸν παρόντα μῆνα ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ τῇ Κυριακῇ τῶν Πατέρων (15 τοῦ μ.), εὐλαβεῖ δὲ παρακλήσει τῶν οἰκείων Ἐκκλησιαστικῶν Ἐπιτροπῶν, μεταβᾶσα, ἐχοροστάτησε τῇ Κυριακῇ τῆς 1ης τοῦ μ. ἐν τῷ ἱερῷ Ναῷ Ἁγίου Φωκᾶ Μεσαχώρου, τῇ Κυριακῇ τῆς 8ης ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῆς θείας Ἀναλήψεως ἐν Ὑψωμαθείοις, τῇ Κυριακῇ τῆς 22ας ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ Ἁγίων Ἀποστόλων Φερίκιοϊ καὶ τῇ Κυριακῇ τῆς 29ης τοῦ μ. ἐν τῷ ἱερῷ Ναῷ τοῦ ἁγίου Δημητρίου Ξυλοπόρτης. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐν ἁπάσαις ταῖς ὡς ἄνω Κοινότησιν ἐγένετο δεκτὴ μετ' ἐκδηλώσεων βαθείας εὐλαβείας καὶ ἀφοσιώσεως τοῦ ἱεροῦ κλήρου, τῶν ἐφοροεπιτροπῶν καὶ συνόλου τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ. Κατὰ τὰς ὡς ἄνω Πατριαρχικὰς χοροστασίας τὸν θεῖον λόγον ἐκήρυξαν ἐν Φερίκιοϊ ὁ πανοσιολ. Τριτεύων κ. Ἰσίδωρος καὶ ἐν Μεσαχώρῳ καὶ Ὑψωμαθείοις ὁ πανοσιολ. Ὑπογραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου κ. Μελίτων.

Ὁ Ἐξοχώτ. Πρεσβευτὴς τῆς Ρουμανίας παρὰ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι.

Τῇ 14ῃ τοῦ μ. ἐπεσκέφθη τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐπισήμως, τὸ πρῶτον ἀπὸ τοῦ ἐνταῦθα διορισμοῦ αὐτοῦ, ὁ νέος ἐν Ἀγκύρᾳ Πρεσβευτὴς τῆς Ρουμανίας ἐξοχώτατος κ. Β. Στόϊκα. Ἡ Α. Ἐξοχότης προσελθοῦσα εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐν συνοδείᾳ τοῦ ἐνταῦθα Γενικοῦ Προξένου τῆς Ρουμανίας ἐντιμ. κ. Νικολάου Λουκασίεβιτς, ἐγένετο δεκτὴ μετὰ τῶν προσηκουσῶν τιμῶν. Παρὰ τῇ Α. Θ. Παναγιότητι ἐν τῷ ἐπισήμῳ Πατριαρχικῷ Γραφείῳ παρευρίσκοντο κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν οἱ σεβ. Μητροπολῖται Ἡλιουπόλεως κ. Γεννάδιος καὶ Λαοδικείας κ. Δωρόθεος.

Λόγῳ ἐπειγούσης ἀναχωρήσεως τῆς Α. Ἐξοχότητος εἰς Ἄγκυραν ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐπεφυλάχθη νὰ ἀντεπισκεφθῇ Αὐτὴν αὐτοπροσώπως ἐν πρώτῃ εὐκαιρίᾳ, ἀπὸ μέρους δὲ Αὐτῆς, μεταβὰς εἰς τὸ Γενικὸν Προξενεῖον τῆς Ρουμανίας ὁ πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος μετὰ τοῦ Ἄρχοντος Μ. Διερμηνέως, ἀφῆκε διὰ τὴν Α. Ἐξοχότητα ἐπισκεπτήριον.

Ὀνομαστήρια.

— Τὸν κατὰ τὸν παρόντα μῆνα ἑορτάσαντα τὰ ὀνομαστήρια αὐτοῦ σεβ. Μητροπολίτην Ἴμβρου καὶ Τενέδου κ. Ἰάκωβον (23) ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐπεσκέφθη καὶ ηὐχήθη αὐτοπροσώπως.

— Τοῖς ὁμοίως ἑορτάσασι τὴν ἑορτὴν τοῦ ὀνόματος αὐτῶν σεβ. Μητροπολίταις Μηθύμνης κ. Διονυσίῳ (3 τοῦ μ.), Γρεβενῶν κ. Γερβασίῳ (14) καὶ Μυτιλήνης κ. Ἰακώβῳ ἡ Α. Θ. Παναγιότης ηὐχήθη διὰ γραμμάτων Αὐτῆς.

Π. Κ. Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπή.

— Ἐν συνεδρίᾳ τῆς Ἐπιτροπῆς, ληφθεισῶν ὑπ' ὄψιν τῶν ἰδιαιτέρων ἐκδηλώσεων εὐλαβείας καὶ σεβασμοῦ τῆς ἐντίμου Ἐπιτροπῆς Βεβεκίου ἐπὶ τῷ θανάτῳ καὶ τῇ κηδείᾳ τοῦ ἱερατικῶς προϊσταμένου τῆς Κοινότητος ἀειμνήστου ἀρχιμ. Κωνσταντίνου Σπυρίδου, ἀπεφασίσθη καὶ διὰ γράμματος τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας, σεπτῇ ἐγκρίσει τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ἐξεφράσθη πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν ἡ ἐκκλησιαστικὴ εὐαρέσκεια.

— Ἱερατικῶς προϊστάμενος ἁγίου Δημητρίου Ξηροκρήνης διωρίσθη, ἀντὶ τοῦ τέως τοιούτου ἀρχιμ. Κωνσταντίνου Χατζοπούλου, μετατεθέντος, ὁ ἱερεὺς Ἀναστάσιος Ξένος.

— Ἐχορηγήθη ἄδεια διμήνου ἀπουσίας πρὸς μετάβασιν εἰς Ἑλλάδα δι' ἰδιωτικὰς αὐτοῦ ὑποθέσεις τῷ ἐκ τῶν ἐφημερίων τῆς Κοινότητος Σταυροδρομίου ἀρχιμ. Συμεὼν Παγκάλῳ.

— Λαβὼν κανονικὸν ἀπολυτήριον ἀνεχώρησεν εἰς Ἀμερικήν, ἀναλαβὼν ὑπηρεσίαν ἐν τῇ ἐκεῖ Ἱερᾷ Ἀρχιεπι-

σκοπῆ, ὁ ἱεροδιάκονος καὶ ἱεροκῆρυξ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης Σταυροδρομίου Γρηγόριος Καρφόπουλος.

† *Ἀρχιμανδρίτης Κωνσταντῖνος Σπυρίδης.*

Τῇ 8ῃ τοῦ μ. ἀπεβίωσεν ὁ ἐκ τῶν ἱερέων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἀρχιμανδρίτης Κωνσταντῖνος Σπυρίδης, ἱερατικῶς προϊστάμενος Βεβεκίου.

Ἡ κηδεία αὐτοῦ ἐγένετο τῇ μεθεπομένῃ ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῆς Κοινότητος. Προεξῆρχεν αὐτῆς ὁ σεβ. Μητροπολίτης Ἡλιουπόλεως καὶ Θείρων κ. Γεννάδιος, ἐκφωνήσας καὶ κατάλληλον ἐπικήδειον, μετὰ τῶν θεοφιλ. Ἐπισκόπων Ἐλαίας κ. Ἀγαθαγγέλου καὶ Ναζιανζοῦ κ. Φιλοθέου. Ἀπὸ μέρους τῆς Α.Θ. Παναγιότητος παρέστη ὁ ἐκ τῶν Πατριαρχικῶν ἐφημερίων πανοσιολ. ἀρχιμ. κ. Γεράσιμος. Ἐπίσης παρῆσαν ὁ πρόεδρος τῆς Π. Κ. Ἐκκλησιαστικῆς Ἐπιτροπῆς σεβ. Μητροπολίτης Λαοδικείας κ. Δωρόθεος, ὁ πανοσιολογ. Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Ἀδαμάντιος, πλεῖστοι ἐκ τῶν ἱερέων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ σύσσωμος ἡ Κοινότης Βεβεκίου, παρ' ᾗ ὁ ἀποβιώσας ἱερεὺς ἀπὸ εἰκοσιπενταετίας καὶ πλέον συνεχῶς ἱεράτευεν. Ὁ ἀείμνηστος ἱερεὺς ἦτο ἐκ τῶν διακρινομένων ἐπὶ ζήλῳ καὶ ἱεροπρεπείᾳ κληρικῶν, ἀπόφοιτος τῆς ποτὲ ἐνταῦθα Ἱερατικῆς Σχολῆς, καταλείπει δὲ μνήμην ἀγαθοῦ ἐργάτου τοῦ ἀμπελῶνος τοῦ Κυρίου.

Εἴη αὐτοῦ ἡ μνήμη αἰωνία!

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ

Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ εἰς Ἄγκυραν.

Πρὸς ἐπικοινωνίαν μετὰ τῶν ἁρμοδίων ἐν Ἀγκύρᾳ Ὑπουργῶν ἐπὶ ζητημάτων ἀφορώντων τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον καὶ τὴν Ἱερὰν ἐν Χάλκῃ Θεολ. Σχολήν, συνοδικῇ ἀποφάσει μετέβη εἰς Ἄγκυραν Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν σεβ. Μητροπολιτῶν Προύσης κ. Πολυκάρπου καὶ Ἡλιουπόλεως καὶ Θείρων κ. Γενναδίου ἐν συνοδείᾳ τοῦ νομομαθοῦς ἐντιμολογ. Ἄρχοντος Μ. Ρήτορος κ. Βλαδιμήρου Μιρμίρογλου.

Ἡ Ἐπιτροπὴ ἀφικομένη εἰς Ἄγκυραν τῇ 19ῃ τοῦ μ. καὶ παραμείνασα ἐκεῖ μέχρι τῆς 24ης τοῦ μ. ἐπεκοινώνησε μετὰ τῶν Ἐξοχωτάτων Ὑπουργῶν τῶν Ἐσωτερικῶν κ. Faik Öztrak, τῆς Παιδείας κ. Hasan Ali Yücel καὶ τῶν Οἰκονομικῶν κ. Fuat Agralı, ἐπανελθοῦσα δὲ ἐνταῦθα ὑπέβαλε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὸ πόρισμα τῶν ἐνεργειῶν αὐτῆς.

Διαρκὴς Ἐπιτροπὴ συντάξεως Κανονίου.

Κατηρτίσθη διαρκὴς ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Ἐπιτροπὴ πρὸς σύνταξιν καθ' ἕκαστον ἔτος τοῦ Πασχαλίου, ἀποτελεσθεῖσα ἐκ τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Ἡλιουπόλεως καὶ Θείρων κ. Γενναδίου, προέδρου, τοῦ θεοφ Ἐπισκόπου Λεύκης κ. Παγκρατίου καὶ τοῦ πανοσιολογ. Ἀρχιγραμματέως τῆς ἁγίας καὶ ἱερᾶς Συνόδου ἀρχιμ. κ. Κυρίλλου.

Ἱερὰ Μητρόπολις Δέρκων.

Αἰτήσει τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Δέρκων κ. Ἰωακεὶμ ἐνεκρίθη ἡ εἰς διάκονον χειροτονία τοῦ ἐκ τῶν ἀποφοίτων τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς ἐν Χάλκῃ Σχολῆς Ἀθανασίου Ἀναστασιάδου, προοριζομένου διὰ τὴν διακονικὴν θέσιν τῆς Κοινότητος Μακροχωρίου.

Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς.

—Διὰ γράμματος αὐτοῦ ὁ σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Βορείου κ. Νοτίου Ἀμερικῆς κ. Ἀθηναγόρας ἀνήγγειλε τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι τῇ Κυριακῇ τῆς 15ης τοῦ μ. ἔμελλεν ἵνα συγκληθῇ ἡ ς' Κληρικολαϊκὴ Σενέλευσις τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἐν τῷ ἐν Detroit, Mich., ἱερῷ ναῷ τοῦ

Εὐαγγελισμοῦ, καὶ ἐξῃτεῖτο τὰς εὐχὰς τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας.

Ἀπαντητικῶς διεβιβάσθησαν διὰ τῆς Α. Σεβασμιότητος πρὸς ἅπαντα τὰ μέλη τῆς Συνελεύσεως ἡ εὐλογία τῆς Ἐκκλησίας καὶ αἱ εὐχαὶ αὐτῆς ὑπὲρ τῆς ἐν παντὶ καρποφορίας τοῦ ἔργου τῆς Συνελεύσεως.

— Κατὰ τὸν παρόντα μῆνα ἐτελέσθησαν ὑπὸ τοῦ σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς κ. Ἀθηναγόρου τὰ ἐγκαίνια τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς ἐν Ann Arbor, Mich., Ὀρθοδόξου Ἑλληνικῆς Κοινότητος, τιμωμένου ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Νικολάου. Ἐπὶ τῷ εὐτυχεῖ τούτῳ ἐν τῇ ζωῇ τῆς εἰρημένης Κοινότητος γεγονότι ἐξεφράσθησαν αὐτῇ διὰ σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος αἱ εὐχαὶ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας.

ΙΕΡΑ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

— Τῇ 8ῃ λήγοντος μηνός, Κυριακῇ, ὁ ὁ Σχολάρχης, Σεβ. Μητροπολίτης Φιλαδελφείας κ. Αἰμιλιανός, ἱερουργήσας ἐν τῷ ἱ. ναῷ τῆς Σχολῆς ἐχειροτόνησεν, ἐγκρίσει συνοδικῇ, εἰς διάκονον τὸν ἐκ τῶν τελειοδιδάκτων Ἀλέξανδρον Καρακάσην.

— Τῇ δὲ ἑπομένῃ Κυριακῇ τῆς τῶν Ἁγίων Πατέρων, κατὰ τὸ κρατοῦν ἐν τῇ Σχολῇ ἔθος, χοροστατήσας, ἐκλήρωσε τοῖς τελειοδιδάκτοις τὰ κηρυγματικὰ θέματα τῆς ἐπὶ θύραις Νηστείας τῶν Χριστουγέννων, προσφωνήσας αὐτοὺς καταλλήλως τῇ περιστάσει.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Δι' ἐπιστολῆς τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Θυατείρων κ. Γερμανοῦ, ἀκολούθως δὲ καὶ τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κ. Τιμοθέου, ἀνηγγέλθη τῇ Μεγάλῃ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ ἡ γενομένη τῇ 23ῃ τοῦ παρόντος μηνὸς ἐπίδοσις τῇ Α. Μακαριότητι ὑπὸ τοῦ Ἐξοχωτάτου Ὑπάτου Ἁρμοστοῦ ὑψηλοῦ Διατάγματος τῆς Α. Βρεττανικῆς Μεγαλειότητος περὶ ἐπικυρώσεως τῆς γενομένης τῇ 9ῃ Ἰουλίου 1935 ἔ. κανονικῆς ἐκλογῆς Αὐτῆς ἐπὶ τὸν Ἁγιώτατον Ἀποστολικὸν καὶ Πατριαρχικὸν τῶν Ἱεροσολύμων Θρόνον.

Τοῦ εὐτυχοῦς τούτου γεγονότος μετ' ἰδιαιτέρας χαρᾶς γνωσθέντος ἐνταῦθα, ἐξεφράσθησαν τῇ Α. Μακαριότητι διὰ σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος τὰ συγχαρητήρια τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ τῆς Ἐκκλησίας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Διὰ Νόμου Ἀναγκαστικοῦ, τροποποιοῦντος καὶ συμπληροῦντος διατάξεις τινὰς προγενεστέρων νόμων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, μεταξὺ ἄλλων ὡρίσθησαν καὶ τὰ ἑξῆς: ἡ ἱ. Σύνοδος σύγκειται ἐκ τοῦ Ἀρχ/που Ἀθηνῶν ὡς διαρκοῦς Προέδρου καὶ ἓξ συνέδρων μητροπολιτῶν, λαμβανομένων κατὰ τὰ πρεσβεῖα τῆς ἀρχιερωσύνης ἀνὰ τρεῖς ἐκ τῶν ἐχόντων ἐν Ἑλλάδι μητροπόλεις τοῦ Οἰκ. Θρόνου καὶ μητροπόλεις τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος — τὸν Ἀρχ/πον ἀπόντα ἢ κωλυόμενον ἀναπληροῖ ἐν τῇ προεδρίᾳ τῆς ἱ. Συνόδου εἷς τῶν συνοδικῶν συνέδρων ὁριζόμενος ὑπὸ τοῦ Προέδρου — διὰ τὴν πλήρωσιν χηρευούσης παραμεθορίου μητροπόλεως ἀποκλείονται οἱ κατὰ τὴν πλήρωσιν αὐτῆς διατελοῦντες μέλη τῆς ἱ. Συνόδου — τὸ δευτεροβάθμιον δι' ἀρχιερεῖς δικαστήριον συγκροτεῖται ἐκ τοῦ Προέδρου τῆς ἱ. συνόδου καὶ 12 μητροπολιτῶν ἐκ τῶν ἐκτὸς τῆς ἱ. συνόδου, λαμβανομένων κατὰ τὰ πρεσβεῖα

τῆς ἀρχιερωσύνης ἀνὰ ἕξ ἐκ τῶν μ/τῶν τοῦ Οἰκουμ. Π/χείου καὶ τῶν μ/τῶν τῆς αὐτοκεφ. Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

— Ἡ ἱ. Σύνοδος τῆς νέας συνοδικῆς περιόδου ἀπετελέσθη ἐκ τῶν σεβ. Μ/τῶν Σερβίων-Κοζάνης κ. Ἰωακείμ, Δράμας - Φιλίππων κ. Βασιλείου, Ἐλευθερουπόλεως κ. Σωφρονίου, Τρίκκης - Σταγῶν κ. Πολυκάρπου, Σπάρτης κ. Διονυσίου καὶ Λαρίσσης κ. Δωροθέου. Κατὰ τὴν πρώτην δὲ συνεδρίαν αὐτῆς (5 λήγοντος) ὁ Μακαρ. Ἀρχ/πος ὥρισεν ὡς ἀναπληρωτὴν αὐτοῦ τὸν σεβ. Μ/την Τρίκκης καὶ Σταγῶν κ. Πολύκαρπον.

— Ἡ ἱ. Σύνοδος κατὰ τὴν συνεδρίαν αὐτῆς τῆς 21 Σ/βρ. ἐ.ἔ., λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὴν σχετικὴν περὶ τοῦ «κύρους τῶν ἀγγλικανικῶν χεροτονιῶν» ἐργασίαν τῆς Θεολ. Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (ὅρα σελ. 286), ὡς καὶ πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ εἰς τὸ θέμα τοῦτο, διασκεψαμένη ἀπεφήνατο ὅτι τοιοῦτον σπουδαῖον ζήτημα, ὡς καὶ πᾶν ἄλλο παρεμφερές, εἶναι τῆς ἁρμοδιότητος τῆς ὅλης Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἄνευ τῆς ὁποίας δὲν δικαιοῦται μία ἐπὶ μέρους Ἐκκλησία νὰ ἀποφαίνεται περὶ αὐτοῦ, ἡ δὲ προκαταρκτικὴ αὐτοῦ μελέτη, καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, ἀνήκει συμφώνως πρὸς τὸν Καταστατικὸν Χάρτην τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, εἰς ἣν καὶ παρέπεμψεν αὐτό.

Ἡ Ἱ. Σύνοδος ἀπεφάσισεν ὅπως ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ, εἰς ἑκάστην παρουσιαζομένην περίπτωσιν προσελεύσεως Ἀγγλικανοῦ κληρικοῦ εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν, ἀκαλουθῇ τὴν ἐπ' αὐτοῦ τελευταίαν πρᾶξιν τῆς Ἐκκλησιας καὶ τὴν περὶ τούτου ὁμόφωνον ἀπόφασιν τῆς Θεολ. Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τὴν δημοσιευομένην ἐν σελ. 287.

Ἡ ἱ. Σύνοδος ἀπεφάσισεν ὅπως γνωρίσῃ τῇ Α. Χάριτι τῷ Ἀρχ/πῳ Κανταουρίας ὅτι ὅταν παρέλθωσιν οἱ παρόντες ταραχώδεις τοῦ πολέμου καιροί, ἡ ὑπὸ τῆς Α. Χάριτος προταθεῖσα κάθοδος ἀντιπροσωπείας θεολόγων τῆς Ἀγγλικ. Ἐκκλησίας πρὸς συζήτησιν τῶν ἀμφοτέρας τὰς Ἐκκλησίας ἐνδιαφερόντων ζητημάτων θὰ χαιρετισθῇ μετὰ χαρᾶς καὶ ὅτι εὐχαρίστως καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος θὰ διώριζεν ἀνάλογον ἀντιπροσωπείαν πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπόν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ἐπισκόπου Ἐλαίας Ἀγαθαγγέλου, ***Πατερικαὶ σελίδες***, *Σταμπούλ, σελ. 80.*

Δὲν εἶναι ἀνάγκη ν' ἀναλυθῇ πόσον οἰκοδομητικὴ εἶναι ἡ μελέτη τῶν συγγραμμάτων τῶν Ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖοι διήνυσαν τὴν ζωὴν αὐτῶν μὲ διηνεκεῖς προσευχάς, μὲ τὴν μελέτην τῶν Ἁγίων Γραφῶν, εἰς τρόπον ὥστε καὶ νὰ μένουν νήστεις ἐπὶ μίαν καὶ περισσοτέρας ἡμέρας καὶ νὰ διέρχωνται τὰς νύκτας των μὲ παρομοίας ἀπασχολήσεις καὶ δάκρυα. Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας διδάσκουσιν ἡμᾶς ὅτι ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ μεταφερθῇ ἀπὸ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον καταστρέφεται εἰς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μένει, ὄχι προσπαθῶν νὰ διατηρήσῃ τὴν ζωὴν αὐτοῦ—πρᾶγμα ἀδύνατον—ἀλλὰ προσφέρων τὸν ἑαυτόν του δι' ἕνα σκοπόν. Θυσιαζόμενος, σώζει τὴν ζωήν του, ἐκπληρῶν τὸν σκοπὸν αὐτῆς. Πρέπει ν' ἀναγεννήσωμεν καὶ νὰ ἐξυψώσωμεν τὸν ἐσωτερικὸν ἄνθρωπον, διότι εἰς αὐτὸν συναντώμεθα μὲ τὸν Θεόν. Τοῦτο δὲ ἐπιτυγχάνεται μὲ τὴν ἐπιτέλεσιν τοῦ θείου θελήματος. Ὁ

ἀναγινώσκων τοὺς Πατέρας τῆς Ἐκκλησίας θέλγεται καὶ ἀνυψώνεται. Εἰς τὰ γραφόμενά των κατοπτρίζεται ἡ ὡραιότης τῶν κρίνων τοῦ ἀγροῦ, ἀντιλαλεῖ δὲ ὁ ψίθυρος τοῦ νεροῦ καὶ ὁ θροῦς τῶν φύλλων καὶ ἡ βοὴ τῶν ἀνέμων τῶν ὀρέων ὅπου ἐπέρασαν τὸ περισσότερον μέρος τῆς ζωῆς των, μελετῶντες τὰ θαυμάσια τῆς γῆς καὶ ἀκροώμενοι τὴν φωνὴν τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία ἀναβλύζει ἀπὸ τὴν γύρω φύσιν, ἀπὸ τὴν συνείδησιν καὶ τὴν μελέτην τοῦ Εὐαγγελίου.

Ὁ θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Ἐλαίας κ. Ἀγαθάγγελος, ἐνθουσιώδης μελετητὴς τῶν Πατερικῶν συγγραμμάτων, θέλων νὰ μεταδώσῃ καὶ εἰς ἄλλους τὴν χαρὰν καὶ ἀνακούφισιν, ἣν ἀντλεῖ, κατήρτισεν ἐκ τῶν μελετῶν αὐτοῦ καὶ ἐξέδωκεν ὑπὸ τὸν τίτλον: « Πατερικαὶ σελίδες » τομίδιον ἄξιον πάσης συστάσεως.

† Λ. Δ.

Ἀγγέλου Δ. Βουδούρη, καθηγητοῦ, ***Θρησκευτικὰ μαθήματα****, προωρισμένα διὰ μαθητὰς καὶ μαθητρίας τῶν σχολείων Πρώτης Παιδεύσεως, τεύχη πέντε, Σταμπούλ, 1939.*

Ὁ καθηγητὴς κ. Ἄγγελος Βουδούρης, ἐκ τῶν παλαιῶν ἀποφοίτων τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς ἐν Χάλκῃ Σχολῆς, ἐδημοσίευσεν ἐσχάτως εἰς πέντε τεύχη ***σειρὰν Θρησκευτικῶν μαθημάτων.*** Τῶν τευχῶν τούτων τὸ α΄ περιλαμβάνει τὴν Ἱστορίαν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τὸ β΄ τὴν Ἱστορίαν τῆς Καινῆς Διαθήκης, τὸ γ΄ τὴν Ὀρθόδοξον Χριστιανικὴν Κατήχησιν, τὸ δ΄ τὴν Ὀρθόδοξον Χριστιανικὴν Λειτουργικὴν καὶ τὸ ε΄ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν. Ἕκαστον τεῦχος τυγχάνει διῃρημένον εἰς τρία μέρη. Ἐν τῷ πρώτῳ μέρει περιλαμβάνονται προσευχαὶ τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας, ἐν τῷ δευτέρῳ ἐκτίθεται ἡ θρησκευτικὴ ὕλη καὶ ἐν τῷ τρίτῳ μέρει παρατίθενται ἐκκλησιαστικὰ τροπάρια μετὰ τῶν σχετικῶν εἰσαγωγικῶν γνώσεων.

Τὰ θρησκευτικὰ ταῦτα μαθήματα, συντεταγμένα ὑπὸ τοῦ εἰρημένου καθηγητοῦ κατόπιν σχετικῆς μακροχρονίου διδασκαλικῆς πείρας καὶ ἐκδοθέντα ἀδείᾳ τοῦ Ἐντίμου Ὑπουργείου τῆς Παιδείας, κριθέντα δὲ ἁρμόδια καὶ θρησκευτικῶς, συγκεντρώνουσιν ἐν ἑαυτοῖς πᾶσαν τὴν θρησκευτικὴν ὕλην τὴν ἀναφερομένην εἰς τὸν πρῶτον κύκλον τῆς θρησκευτικῆς γνώσεως, δύνανται δὲ νὰ ἀποβῶσι πολλαχῶς χρήσιμα ὄχι μόνον εἰς τὴν παρ' ἡμῖν μαθητιῶσαν νεολαίαν, ἀλλὰ καὶ εἰς πάντα ὀρθόδοξον χριστιανόν, ἐπιθυμοῦντα νὰ γνωρίσῃ συντόμως καὶ μεθοδικῶς τὰ τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν χριστιανικῆς πίστεως.

Ε. Φ.